

KWARTALNIK

GAZETA GMINY BUKOWSKO

Nr 4(72) 2022

Szanowni Państwo, drodzy mieszkańcy

Dobiega końca kolejny, już czwarty rok tej kadencji – 2022 rok. Grudzień, końcówka roku to czas podsumowań, refleksji nad tym co nas spotkało w życiu, co udało się osiągnąć, stworzyć. Rok 2022, biorąc pod uwagę sprawy ogólnopolskie, niestety przyniósł kolejne bardzo niespodziewane wydarzenia. Myślę tutaj o trwającym nadal konflikcie zbrojnym na Ukrainie – brońonej się przed Moskiewskim najeźdźcą. Fali uchodźców, których my jako społeczność też przyjmowaliśmy, otaczając opieką, pomocą. Doświadczeni pandemią Covid-19, jako społeczność wykazaliśmy się ogromną ofiarnością i pomocą, w szczególności nasi Strażacy służący na granicy, Koła Gospodyń Wiejskich, szkoły i my wszyscy – mieszkańcy Gminy Bukowsko.

Wspomnieć należy również o bardzo poważnym problemie braku wody pitnej, który występował niemal przez cały sierpień i część września. Podjęliśmy niespotykane dotychczas działania, celem zapewnienia naszym mieszkańcom dostawy wody poprzez jej zakup z ujęć Gmin sąsiednich oraz wody butelkowanej.

Wpołowie roku dotknęły naszą społeczność kolejne problemy z usługami bankowymi, został wyłączony bankomat, a z końcem września oddział Banku Nowego S.A. został zlikwidowany. Podjęliśmy starania celem zacieśnienia współpracy z Krakowskim Bankiem Spółdzielczym, który obsługuje Gminę Bukowsko oraz jednostki podległe od 2021 roku. W sierpniu w urzędzie Gminy Krakowski Bank Spółdzielczy ustawił Bankomat, a z końcem roku zostanie uruchomiona placówka KBS w Bukowsku, w miejscu poprzedniego banku.

Mimo przeciwności losu, których nie mogliśmy powstrzymać, a jedynie skutecznie reagować, udało nam się zrealizować lub rozpocząć wiele bardzo ważnych inwestycji, remontów. Zostały wyremontowane odcinki dróg we wszystkich miejscowościach gminy. Jesteśmy na końcowym etapie budowy wodociągu w Pobiednie. Rozpoczęliśmy budowę wodociągu w Dudyńcach, Zboiskach oraz Wolicy w formule: Zaprojektuj / wybuduj o wartości 10 mln zł. Zakończyliśmy II etap budowy budynku Szkoły/Przedszkola/Żłobka w Bukowsku. W tym

roku realizujemy remonty Domów Kultury w Bukowsku, Nowotańcu, Nagórzanach oraz w Dudyńcach. Wybudowaliśmy odcinki chodników przy drodze wojewódzkiej w Nowotańcu i Bukowsku oraz przy drogach powiatowych wraz z bezpiecznymi przejściami dla pieszych w Nadolanach i Pobiednie. Udało się wykonać rekultywację stawów w Zboiskach, poprawiając znacząco estetykę oraz retencję wody.

Życie kulturalne Gminy jest dla nas bardzo ważne, dlatego organizowaliśmy dużo wydarzeń kulturalnych, sportowych i strażackich. Bieg Tropem Wilczym, Domet MTB Bukowsko – wyścig rowerowy, Kiermasz Wołoski, Festiwal Kultury – Dożynki Gminne, warsztaty teatralne, rękodzielnicze, literackie oraz jubileusze jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Dodatkowo rozwinęliśmy naszą współpracę międzynarodową z samorządami ze Słowacji podpisaliśmy umowy partnerskie z miejscowościami Holcikovec, Tisíniec, Zemplínske Hamre. W planach mamy dalszy rozwój takiej współpracy, w tym z samorządem z miasteczka Rudka w obwodzie lwowskim.

W tym roku Gmina Bukowsko otrzymała bardzo dużo dofinansowań, m.in. z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych udało się nam pozyskać rekordowe wielomilionowe środki na inwestycje. Mimo szalejącej inflacji z optymizmem podchodzimy do wielu planowanych inwestycji w przyszłym roku, na które mamy zabezpieczone finansowanie. Będziemy remontować drogi, kolejne budynki użyteczności publicznej oraz rozpoczniemy budowę kanalizacji.

Przy okazji podsumowań chciałbym podziękować Radzie Gminy Bukowsko, sołtysom oraz pracownikom urzędu i jednostek organizacyjnych gminy, to dzięki naszej doskonałej współpracy, wielkiemu zaangażowaniu, poświęceniu i profesjonalizmowi zrealizowaliśmy zdecydowaną większość planów przypadających na ten rok. Serdecznie dziękuję za współpracę!

Wójt Gminy Bukowsko
Marek Bańkowski

KWARTALNIK

GAZETA GMINY BUKOWSKO

Adres redakcji: 38-505 Bukowsko 290, tel. 13 4674015 w.37,
mail: kwartalnik@bukowsko.pl www.bukowsko.pl

Zespół redakcyjny Kwartalnika: Maria Ambicka, Henryk Pałuk, Barbara Podstawka, Renata Preisner-Rakoczy, Katarzyna Wojtuszevska-Cap, Diana Błażejowska, Joanna Olchawa
Współpraca: Zdzisław Bednarczyk, Marian Czapla, Beata Woroniec, Halina Martowicz, Nina Dąbrówka

Uroczyste obchody Narodowego Święta Niepodległości w Gminie Bukowsko

Uroczystość upamiętniająca 104. rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę w Gminie Bukowsko rozpoczęła się 11 listopada 2022 roku od wciągnięcia na maszt flagi państwowej oraz mszy świętej w intencji Ojczyzny w kościele w Bukowsku.

Następnie poczty sztandarowe, przybyli goście i mieszkańcy udali się pod pomnik Józefa Piłsudskiego. Pod pomnikiem odśpiewano hymn narodowy, włączając się w międzynarodową akcję #niepodległohymnu oraz złożono wieńce.

Następnie w Domu Ludowym wysłuchano wzruszającego programu artystycznego przygotowanego przez młodzież i ich nauczycieli z Zespołu Szkół w Bukowsku, Zespołu Szkół w Nowotańcu oraz Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Pobiednie. Kulminacyjnym punktem wydarzenia był koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu Chóru Męskiego z Bukowska wspólnie z Kapelą Ludową Bukowianie.

„Świętowanie niepodległości i pamiętanie o historii i ludziach,

k którzy tego dokonali, nabiera szczególnego znaczenia, kiedy obok nas narodowość ukraińska walczy o niepodległość swojego kraju” – podkreślił wójt Gminy Bukowsko Marek Bańkowski.

Pragniemy podziękować wszystkim Państwu za udział w uroczystości i wspólnie świętowanie kolejnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości!

Szczególne podziękowania składamy wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie uroczystości: nauczycielom i młodzieży szkolnej, pocztom sztandarowym, chórowi i kapeli oraz druhom i młodzieży OSP Bukowsko za pomoc w części oficjalnej wydarzenia, oraz zabezpieczenie przemarszu.

J. Olchawa

Podkarpacki Program Odnowy Wsi
na lata 2021-2025

Zmiany w centrum Nowotańca

We wrześniu zakończono prace przy zagospodarowaniu terenów zieleni wokół Domu Ludowego w Nowotańcu, gdzie utworzono piękny zieleniec, zamontowano latarnie oraz ustawiono donice z kwiatami.

Dzięki realizacji projektu pn. „Zagospodarowanie terenów zieleni wokół Domu Ludowego w Nowotańcu w celu wzbogacenia oferty kulturowo – rekreacyjnej wraz z budową oświetlenia” miejscowość zyskała nowe miejsce rekreacji, gdzie można posiedzieć, odpocząć, czy porozmawiać.

Ponadto zagospodarowany teren sprawił, że centrum Nowotańca wygląda nowocześnie i przyjaźnie.

Projekt zrealizowany został w ramach Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2021 – 2025. W 2021 roku w ramach tego programu utworzono słownię w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej oraz zakupiono nowe meble do kuchni i sali w remizie.

Diana Błażejowska

Remonty dróg gminnych

Wykonanie nakładek z masy asfaltowej na drogach wewnętrznych Gminy Bukowsko zakończyło się 19 września 2022. W ramach umowy wyremontowano 11 dróg w następujących miejscowościach: Bukowsko, Karlików, Wola Sękowa, Zboiska, Wola Piotrowa, Nowotaniec, Tokarnia, Dudyńce, Pobiedno, Wolica.

W ramach robót wykonano częściowe nawierzchnie asfaltowe, remont lub wymianę przepustów pod remontowanymi drogami, odmulenie rowów przydrożnych oraz poboczy żwirowych.

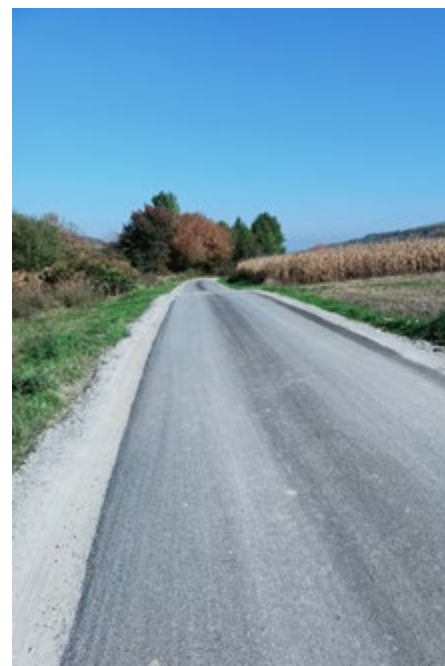
Całkowita kwota remontu w/w dróg wyniosła 656 926,99 zł przy udziale funduszy sołectw 161 889 zł

W ramach dofinansowania z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych z Urzędu Marszałkowskiego w kwocie 110 000,00 zł przeprowadzono natomiast remont dwóch dróg w Bukowsku i Zboiskach. Całość robót z udziałem środków własnych wyniosła 153 050,24 zł.

W październiku z kolei odebrano inwestycję remontu drogi gminnej w Woli Sękowej za ujęciem wody na tzw. kopalnię. Remont drogi dofinansowany został przez Nadleśnictwo Rymanów kwotą 100 000 zł. Wkład własny gminy 10 000 zł. Dzięki

współpracy Gminy Bukowsko z Nadleśnictwem Rymanów mieszkańcy Woli Sękowej mogą korzystać z utwardzonej drogi.

J. Olchawa

Ośrodki Kultury w Nowotańcu i Bukowsku zyskują nowy wygląd

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Trwają prace przy wykonaniu termomodernizacji budynku Domu Kultury w Bukowsku oraz w Nowotańcu w ramach projektu pt.: **Poprawa stanu infrastruktury kultury na terenie Gminy Bukowsko – II etap**”.

Zakres robót w Domu Ludowym w Nowotańcu obejmował wykonanie nowej fasady ciepłochronnej trzech ścian budynku, natomiast w Domu Kultury w Bukowsku dokonano częściową wymianę okien, termomodernizację wszystkich ścian budynku, izolację termiczną i przeciwwilgociową ścian fundamentowych, remont schodów zewnętrznych oraz nowe daszki nad wejściami do budynku.

Całkowita kwota prac remontowych to 588 351,62 zł. Projekt dofinansowany został z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z programu Infrastruktura Kultury w wysokości 400 000 zł.

J. Olchawa

II etap budowy szkoły podstawowej wraz z przedszkolem i żłobkiem w Bukowsku zakończony

Zakończono i odebrano roboty przy budowie II etapu szkoły wraz ze żłobkiem i przedszkolem.

Zakres robót projektu „Budowa II-go etapu szkoły podstawowej wraz z przedszkolem i żłobkiem oraz wewnętrzną instalacją gazową” obejmował: murowanie ścian parteru i piętra oraz ścianek działowych, wykonanie stropu między kondygnacyjnego żelbetowego, konstrukcję dachu wraz z pokryciem, montaż stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej, wykonanie instalacji odgromowej, wykonanie przyłącza wod.-kan.

Wartość robót wg. kosztorysu po wykonawczego wyniósł 1.609.139,07 zł brutto.

J. Olchawa

Budynek OSP w Dudyńcach zmienia się w Wiejski Dom Kultury

Trwają prace przy realizacji termomodernizacji budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Dudyńcach w ramach realizacji inwestycji związanej z rozbudową i przebudową budynku oraz zmianą użytkowania Remizy OSP na Wiejski Dom Kultury.

Zakres robót obejmuje: wykonanie docieplenia stopu, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej i termicznej ścian fundamentowych, wykonanie fasady ciepłochronnej, malowanie dachu, wymiana rynien i rur spustowych, wymiana drzwi wejściowych do budynku, murowanie kominów, wykonanie instalacji odgromowej, wykucie nowych otworów i zamurowanie istniejących drzwi garażowych, montaż nowych drzwi zewnętrznych i okien.

Umowę zawarto na kwotę 223 263, 68 zł przy udziale środków WFOŚiGW w wysokości 48 000,00 zł.

J. Olchawa

Uniwersytet Samorządności

Zadanie realizowane przez Gminę Bukowsko w 2022 roku z Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2021-2025 w ramach II etapu koncepcji „Uniwersytet Samorządności” zostało zakończone.

W trakcie roku mieszkańcy gminy Bukowsko oraz Powiatu Sanockiego wzięli udział w 6 warsztatach rękodzielniczych prowadzonych przez specjalistów w swoich dziedzinach, 2 szkoleniach oraz konferencji. Projekt w kwietniu zainaugurowało szkolenie skierowane do organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, wolontariuszy społeczników lub osób, które mają pomysły i czują potrzebę włączenia się do działania na rzecz swoich środowisk oraz społeczności lokalnej. Od czerwca natomiast rozpoczęły się bezpłatne warsztaty rękodzieła tradycyjnego i ar-

technikę wycinania tworząc swoje własne kompozycje. W sierpniu swoją wiedzą i doświadczeniem z uczestnikami warsztatów zielarskich dzieliła się **Iwona Pochitonow Folfas**. Pani Iwona opowiadała

Na październikowym warsztacie prowadzonym przez **Ewelinę Matusiak-Wyderkę** uczestniczki zapoznały z kolei się z tradycyjnymi technikami sztuki koralikowej. Ostatnie listopadowe warszta-

ty prowadzone przez **Mariannę Jara** pozwoliły uczestniczkom spróbować swoich sił w karpackim hafcie krzyżykowym. Osoby prowadzące warsztaty współpracują lub są wykładowcami **Uniwersytetu Ludowego Rzemiosła Artystycznego**. Wiedza i doświadczenie jakie zdobyli uczestnicy w trakcie warsztatów, pomoże im w rozwijaniu zainteresowań i zdolności artystycznych. Każdy z uczestników otrzymał certyfikat udziału

Kultury w Bukowsku liczne grono pszczelarzy, rolników oraz miłośników produktów pszczelich. Uczestnicy mieli okazję posłuchać na żywo wykładu Tomasza Kędziory wykładowcy, pasjonata pszczelarstwa, wicedyrektora jedynego na świecie Technikum Pszczelarskiego oraz Tadeusza Sabata byłego prezydenta Polskiego Związku Pszczelarskiego. W konferencji uczestniczyli również pracownicy PODR Boguchwała oraz PZDR Sanok, którzy na stoisku prezentowali ofertę szkoleniową i doradczą.

O ile część konferencyjna była adresowana głównie do pszczelarzy oraz właścicieli pasiek, to już kiermasz, który towarzyszył konferencji, wzbudził zainteresowanie mieszkańców naszej gminy. Była to znakomita okazja, aby odwiedzić stoiska, gdzie mogliśmy spróbować i kupić naturalne miody z lokalnych pasiek oraz inne wyroby pszczele. Obserwując zainteresowanie warsztatami i konferencją, liczymy na to, że w przyszłym roku rozwinemy ofertę zajęć w ramach Uniwersytetu Samorządności.

J. Olchawa

tystycznego. Pierwsze z nich poprowadziła **Karolina Konik-Nowacka**, która podzieliła się z uczestnikami tajnikami wyplatania wieńców dożynkowych z zastosowaniem technik i materiałów tradycyjnych wykorzystywanych

w naszym rejonie od dziesięcioleci. W lipcu gościliśmy u nas **Darię Alyoshkinę** światowej sławy artystkę tworzącą przepiękne i kunsztowne wycinanki. Pod okiem artystki uczestnicy poznali

uczestnikom, jaka moc tkwi w roślinach, a zwłaszcza w ziołach, o metodach ich zbierania, przechowywania oraz wykorzystania. We wrześniu warsztaty wikliniarskie poprowadziła **Katarzyna Onacko**, która przekazała uczestnikom obfitą porcję wiedzy o wiklinie i swoje umiejętności plecionkarskie.

w warsztatach, jednak największą nagrodą były samodzielnie wykonane dzieła.

Niezmiernie ważnym dla społeczności naszej gminy i powiatu była Konferencja Pszczelarska „Pszczoly nadzieja na jutro” zorganizowana 16 października 2022 roku, która zgromadziła w Domu

Podkarpacki Program Odnowy Wsi
na lata 2021-2025

Zbiorniki retencyjne w Zboiskach odnowione

W dniu 29 września 2022 r. zakończono roboty budowlane przy zbiornikach retencyjnych w Zboiskach, realizowane przez firmę Przedsiębiorstwo Transportowo-Budowlane „Huta” Spółka Jawna.

W ramach zadania „Renowacja zbiorników służących małej retencji w miejscowości Zboiska na dz. nr ewidencyjny 472”: przygotowano teren pod wykonanie robót poprzez jego oczyszczenie i karczowanie pni, wykopano rowy odwadniające dno zbiornika, przepompowano wodę, odmulono dno zbiornika oraz wywieziono namuł, wyplantowano skarpy i dno zbiornika oraz obsiano skarpy trawą po wcześniejszym humusowaniu, przeprowadzono roboty konserwacyjne na urządzeniach wodnych, odmulono budowle upustowe, uzupełniono ubytki betonowe oraz wymieniono zapadnięte części rurociągów, wykonano narzut kamienny na

przelewach awaryjnych zbiorników oraz skarpach

Dzięki przeprowadzonej inwestycji zostały przywrócone pierwotne parametry techniczne i zwiększona retencja zbiorników wodnych w Zboiskach. Działania te pozwolą na wykorzystanie pełnej pojemności zbiorników retencyjnych oraz przywrócenie ich roli przeciwo-wodziennej.

Wykonanie prace wpłynęły również pozytywnie na poprawę atrakcyjności i estetyki centrum miejscowości Zboiska. Zostały zachowane ponadto stosunki wodne w przyległych gruntach i dotychczasowe warunki przyrodnicze.

J.Olchawa

Nowa ścieżka edukacji ekologicznej na terenie Nowotańca

Na placu przed Ośrodkiem Zdrowia w Nowotańcu powstała w ramach projektu „Bukowsko dla pszczół” ścieżka terenowa, która ma na celu wspieranie edukacji ekologicznej, upowszechniającej wiedzę o pszczołach, w tym ochronę różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony tych pożytecznych owadów.

Na ścieżce edukacyjnej znalazła się gra plenerowa w formie fotościanki – do pamiątkowych fotografii, tablica edukacyjna poświęcona życiu pszczoł oraz gra terenowa poznawczą pszczoły.

Wychodząc naprzeciwko potrzebom środowiska lokalnego, gmina Bukowsko, zwróciła uwagę na szczególną potrzebę edukacji ekologicznej ukierunkowaną na pszczoły. Pszczoła miodna oprócz zwiększania plonów rolników, wytwarza jednocześnie cenne produkty pszczele np.: miód, wosk, propolis, mleczo i jad pszczele. Badania liczebności owadów zapylających wykazują u wielu gatunków dramatyczny spadek

populacji sięgający nawet 80%. Główną przyczyną tej sytuacji jest stosowanie nadmiernej ilości środków ochrony roślin. Przeciętny mieszkaniec Ziemi nie wie, że 78% roślin na naszej planecie jest owadopylna, w związku z czym dalsze pogorszenie warunków życia pszczoł może stanowić zagrożenie egzystencji dla ludzkości.

Na terenie gminy Bukowsko, w każdym sołectwie, znajduje się co najmniej jedna pasieka co pokazuje, jak ważne jest pszczelarstwo dla mieszkańców naszej gminy. Na obszarze gminy znajdują się również rolnicy, którzy często nie mają wiedzy na temat życia pszczoł i tego, jak ważna jest specyfika owadów, ich czas zapyla-

nia, przemieszczania oraz wpływu nawozów.

W ramach realizowanego projektu „Bukowsko dla pszczół” przygotowane zostały materiały edukacyjne, które dostępne są na stronie www.bukowsko.pl. Dzięki realizacji projektu, mieszkańcy gminy zostaną objęci programem edukacyjnym, zwiększy się świadomość znaczenia tych pożytecznych zapylaczy dla przyszłych pokoleń oraz poczucie od-

powiedzialności za środowisko naturalne.

Na utworzenie ścieżki edukacyjnej oraz edukację ekologiczną Gmina Bukowsko pozyskała dofinansowanie w wysokości 10 tys. zł z **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie** w ramach działania Edukacja ekologiczna. Całkowita wartość zadania opiewa na kwotę 13 000 zł.

J.Olchawa

Ścieżka Szlakiem historycznych osad w nowej odsłonie

W piątek 23 września br. w Ośrodku Wypoczynkowo – Szkoleniowym Caritas w Zboiskach odbył się wernisaż fotograficzny podsumowujący projekt „Szlakiem Historycznych Osad”- przywracamy pamięć historyczną kultury i tradycji. Liczne grono zaproszonych gości przywitał wójt Gminy Bukowsko Marek Bańkowski oraz prezes Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Bukowskiej Krzysztof Nitka. Panowie podkreślili znaczenie realizowanego projektu dla promocji naszej gminy oraz ważną rolę przywracania pamięci historycznej i dbałości o dziedzictwo kulturowe naszego regionu.

Wernisaż fotograficzny był efektem dwudniowych warsztatów fotograficznych zrealizowanych w lipcu w ramach projektu. W warsztatach prowadzonych przez artystkę fotografa Karolinę Migurską wzięła udział grupa miłośników fotografii z naszej gminy. Podczas wernisażu zaprezentowane zostały prace Joanny Pawińskiej, Katarzyny Sobieszczyk, Eweliny Matusiak-Wyderka, Roksany Rakoczy, Joanny Olchawa, Michała Rakoczy i Krzysztofa Kielniaka, wyróżnione przez Karolinę Migurską. O oprawę muzyczną wydarzenia zadbał Marian Czapla oraz Mateusz Rygiel i Jan Rygiel. Poczęstunek dla przybyłych przygotował Ośrodek Wypoczynkowo – Szkoleniowy Caritas oraz panie z Koła Gospodyń Wiejskich w Zboiskach.

W ramach projektu odrestaurowano i uatrakcyjniono ścieżkę przyrodniczo-historyczną prowadzącą ze Zboisk przez nieistniejące już osady Ratnawica, Bełchówka i Kamienne do Bukowska i z powrotem. Przemierzając szlak historycznych osad zamieszkałych głównie przez społeczność rusińską, mamy okazję poszerzyć wiedzę historyczną

oraz docenić różnorodność kulturową charakterystyczną dla terenów Województwa Podkarpackiego przed Akcją Wisła, oraz piękno i dzikość przyrody nas otaczającej.

Szlak tworzy 15-kilometrowa trasa zaczynająca się przy Ośrodku Rekolekcyjnym Caritas w Zboiskach, a kończąca w Bukowsku. Trasę ścieżki można rozpocząć również od Bukowska oraz podzielić ją na etapy. Na obecnej trasie zaznaczonych jest 7 miejsc, gdzie postawiono nowe tablice, jednak pierwotnie na ścieżce wyznaczono na 12 przystanków, które możemy znaleźć w przewodniku „Szlakiem dawnych osad” na stronie www.bukowsko.pl

W ramach kontynuacji i rozszerzenia projektu została przygotowana dokładna mapa topograficzna ścieżki oraz nagrany jej ślad, który można pobrać również ze strony gminnej.

Efektom projektu jest również gra terenowa w formie mapy, pozwalająca na dotarcie w odpowiednie miejsca i zdobycie atrakcyjnych pieczętek. Mapka ze wszystkimi zebranymi pieczętkami, będzie uprawniała do odbioru nagrody

w formie gadżetów w Urzędzie Gminy w Bukowsku pok. 210.

Wersja papierowa gry i mapy jest dostępna w Ośrodku Rekolekcyjnym Caritas w Zboiskach oraz w Urzędzie Gminy Bukowsko (pok. 210). Można ją również pobrać i wydrukować ze strony gminy. Dodatkowo na każdej tablicy znajduje się kod

Na trasie wędrowki można podziwiać piękne krajobrazy oraz niepowtarzalny świat roślin i zwierząt. Dodatkowo spotkać tu można miejsca pełne tajemnic, nostalgicznych wspomnień, niecodziennych sytuacji i historycznych zdarzeń. Ścieżka przeznaczona jest dla osób w każdym wieku chcących obcować z przyrodą.

QR przekierowujący na stronę Gminy Bukowsko gdzie znajdują się wszystkie niezbędne informacje na temat ścieżki.

Szczególne podziękowania za przetarcie szlaku i merytoryczne wsparcie kierujemy do p. Marii Ambickiej, p. Mariana Piotrowskiego, p. Zofii Maczuzak oraz p. Kazimierzy Macyk. Dziękujemy również p. Monice Brewczak, radnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego za docenienie i wsparcie naszej inicjatywy.

Projekt realizowany przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bukowskiej w Bukowsku przy współpracy Gminy Bukowsko dofinansowany został z budżetu Województwa Podkarpackiego „Mecenatek kulturalny” 2022.

Serdecznie zapraszamy do przejścia lub przejechania rowem ścieżkę historyczno-przyrodniczą „Szlakiem historycznych osad”. Trasa jest piękna o każdej porze roku.

J.Olchawa

Młodzieżowa Rada Gminy w Warszawie

Dnia 21 listopada 2022 roku członkowie Młodzieżowej Rady Gminy w Bukowsku wraz z przedstawicielami Urzędu Gminy i ich opiekunem Zenonem Rakoczy wyjechali do Warszawy, w ramach wychowania patriotycznego i uczczenia Święta Niepodległości 11 Listopada.

Przed wizytą w Sejmie RP młodzież miała okazję zwiedzić Muzeum Powstania Warszawskiego oraz obejrzeć honorową zmianę warty przy Grobie Nieznanego Żołnierza. Po wspólnym posiłku nadszedł czas na obowiązkowy punkt wycieczki - budynek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. Pod opieką przewodnika młodzież zobaczyła Salę Posiedzeń Sejmu z galerii dla publiczności, makietę kompleksu budynków sejmowych, tablicę upamiętniającą posłów i parlamentarzystów, którzy zginęli w czasie II wojny światowej oraz w katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem. Podczas zwiedzania przewodnik opowiadał o historii polskiego parlamentaryzmu, jak

funkcjonuje sejm i senat, jak powstają ustawy i jak wygląda praca posłów i senatorów. Podczas wizyty w sejmie młodzież spotkała się z Marszałkiem Ryszardem Terleckim oraz Ministrem Christianem Młynarek, którzy podzielili się swoimi doświadczeniami pracy w parlamencie. W drodze powrotnej do domu mieli nieoczekiwaną okazję zobaczyć maszynę TBM, która ma wydrążyć 2 - kilometrowy tunel przy budowie drogi ekspresowej S 19 w miejscowości Babica.

Wspólnie spędzony czas będzie dobrym początkiem i motywacją do współpracy członków Młodzieżowej Rady Gminy w Bukowsku.

J. Olchawa

KGW Bukowianki z Bukowska w Kulinarynych Potyczkach TVP 3 Bydgoszcz

W październiku przedstawicielki KGW Bukowianki z Bukowska Maria Łuszcz i Janina Kseniak wzięły udział w nagraniu telewizyjnym programu Kulinarne Potyczki w TVP 3 Bydgoszcz. Programie, w którym rywalizują ze sobą Koła Gospodyń Wiejskich. Uczestniczki zaprezentowały podczas nagrania dwie tradycyjne potrawy regionalne: pieczone pierogi i fasolę ze śliwkami, opowiadając przy tym historie i tradycje naszej gminy.

Potravy oceniane przez szefów kuchni - Artura Moroza i Bartłomieja Witkowskiego, zdobywają punkty biorąc tym samym udział w konkursie. Emisja nagrania odbyła się 26 listopada na lokalnym kanale. Nagranie jest dostępne na stronie internetowej TVP 3 Bydgoszcz.

W ramach projektu panie z KGW Bukowianki gościły w

Bukowsku ekipę TVP3 z Rzeszowa, która zarejestrowała aktywną działalność Koła. Była to też okazja do zarejestrowania walorów naszej gminy w obiektywie telewizyjnym.

Udział pań KGW Bukowianki w ogólnopolskiej kampanii promującej lokalną kuchnię wsparł PODR w Boguchwale oraz Gmina Bukowsko. **J.Olchawa**

Izba Pamięci w Domu Ludowym w Nagórzanach

Zakres robót obejmował: remont stropu, wykonanie docieplenia stropu, remont instalacji elektrycznej wraz z montażem nowego oświetlenia, remont tynków, malowanie ścian i sufitu, wykonanie nowej nawierzchni posadzki, montaż instalacji wentylacji mechanicznej i klimatyzacji sali oraz wymianę drzwi.

Całość zadania wyniosła 289 608, 11 zł przy udziale dofinansowania Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Dorzecza Wisłoka” w wysokości 60 000,00 zł.

Remont holu i sali Domu Ludowego w Nagórzanach wykonano w ramach realizacji projektu pn.: „Utworzenie Izby Pamięci w miejscowości Nagórzany w gminie Bukowsko”.

Diana Błażejowska

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Gmina Bukowsko miodem płynąca

W niedzielę 11 września 2022 r. po raz kolejny pszczelarze z naszej gminy triumfowali na Bartniku Ziemi Sanockiej, w konkursie na najsmaczniejszy miód powiatu sanockiego.

Zwycięski laur przypadł p. Józefowi Płonka z Bukowska i jego pasiece, a miód z pasieki p. Eugeniusza Ogrodnika również z Bukowska zyskał wyróżnienie.

Pszczelarzy z naszej gminy nie tylko charakteryzuje wysokiej jakości produkt, ale również innowacyjność w gospodarce pasiecznej. W pasiece p. Eugeniusza Ogrodnika, znajdującej się pod kontrolą Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Sanoku (przy drodze na Tokarnię), możemy zakupić nie tylko doskonałej jakości miód, ale także skorzystać z innowacyjnej uło-terapii odmianie apiterapii. Polega ona na wdychaniu powietrza z uli pszczelich, które wydostaje się do wnętrza api-domku specjalnie do tego celu wybudowanego w pasiece. W domku oprócz uli z czterema rodzinami pszczelimi znajduje się wyposażenie umożliwiające komfortowe spędzenie kilku godzin w towarzystwie pszczół. Powietrze pochodzące z ula po-

zbawione jest bakterii, wirusów i chorobotwórczych grzybów. Dodatkowym atutem jest korzystna dla człowieka energia emitowana przez pszczoły oraz zjonizowane powietrze.

Kontakt człowieka z taką energią wytwarzaną przez pszczoły, wspomaga wzrost sił życiowych, wpływa na zmniejszenie zmęczenia. Nieodczuwalne dla kuracjusza wibracje, które powstają w ulu, korzystnie oddziałują nie tylko na ogólny stan organizmu, ale również na tempo przemiany materii. Z kolei woń naturalnego miodu, propolisu, wosku, pyłku pszczelego ma dobroczynny wpływ na centralny układ nerwowy, oddechowy i sercowo-naczyniowy człowieka. Szybko zauważalnym efektem jest zdecydowana poprawa jakości snu.

Uło-terapii polecana jest na bezsenność i choroby układu nerwowego (niedowład, zapalenie nerwów, stwardnienie rozsiane, porażenie mózgowe), syndrom ciągłego zmęczenia, choroby

układu moczowego (zapalenie nerek, zapalenie gruczołu krokowego) choroby reumatyczne, choroby serca (podwyższone ciśnienie krwi), choroby układu oddechowego (częste infekcje dróg oddechowych, przewlekłe zapalenie płuc, astma oskrzelowa i inne), chroniczny ból głowy, częste migreny, stany depresji i stresu, alergię, osłabienie układu odpornościowego

Już po pierwszym seansie inhalacyjnym odczuwa się polepszenie stanu fizycznego i psychicznego oraz przyływ sił witalnych. Z terapii możemy skorzystać od maja do września.

Osoby zainteresowane skorzystaniem z tej innowacyjnej i niekonwencjonalnej metody leczniczej prosimy o kontakt z Eugeniuszem Ogrodnikiem tel. 692 673 449. **J. Olchawa**

Ciasteczka i spółka – GRANT POWES II

Koło Gospodyń Wiejskich w Pobiednie jest jednym z beneficjentów projektu „POWES II” realizowanego przez Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej prowadzony przez Podkarpacką Agencję Konsultingowo Doradczą Spółka z o.o. wraz z partnerami: Fundacją im. Hetmana Jana Tarnowskiego oraz Tarnobrzeską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A.

Projekt ten współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

Grant – wsparcie finansowe ma służyć głównie ekonomizowaniu działalności Koła i zostało przeznaczone na przygotowanie i przetestowanie nowych usług – prowadzenie warsztatów kulinarnych; przyczyni się także do poszerzenia zakresu świadczonych przez nas usług oraz poszerzenia asortymentu sprzedawanych produktów o tradycyjne podkarpackie drobne pieczywo oraz słodkie wypieki.

Pierwszym etapem realizacji inicjatywy były zakupy. Sprzęt elektroniczny usprawni wszelkie prace biurowe. Natomiast sprzęt kuchenny (piekarnik, waznik, kociołek) oraz drobne akcesoria kuchenne ułatwią prowadzenie warsztatów niezależnie od miejsca, gdzie będą prowadzone. Pozwolą nam też poszerzyć ofertę serwowanych przez nas potraw podczas kiermaszów, pikników, spotkań

integracyjnych. Projekt „Ciasteczka i spółka” realizowaliśmy w formie testowych warsztatów kulinarnych dla dzieci. Uczniowie ZS im. Jana Pawła II w Pobiednie piekli tradycyjne podkarpackie pieczywo i słodkości: proziaki, ciasteczka przez maszynkę oraz ciasteczka orzechowe. Zaangażowanie, radość, zadowolenie dzieci z ich własnej pracy przeszły nasze oczekiwania. Równie uważnie studiowały przepisy, słuchały opowieści na temat wypieków, jak i ugniaty ciasto, formowały placuszki, kroily czy też wykrawały ciasteczka. Nagrodą za dobrze wykonane zadanie było wspólne degustowanie wypieków, torbka z pysznościami zabrana do domu oraz fiszka z przepisem.

Mamy nadzieję, że jeszcze niejednokrotnie będziemy mogli wspólnie z osobami spoza Koła upiec nie tylko te trzy rodzaje charakterystycznych dla Podkarpacia wypieków. Niedługo Święta Bożego Narodzenia – czas na pierniczki i ciasteczka z makiem.

Marta Terrier

Nagroda Wójta Gminy Bukowsko dla nauczycieli za znaczące osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej

14 października obchodziliśmy **Dzień Edukacji Narodowej** – święto nauczycieli, wychowawców i pedagogów, ustanowione w rocznicę powstania w 1773 r. Komisji Edukacji Narodowej. Pierwszego w Europie ministerstwa oświaty – które zajęło się reformowaniem szkolnictwa w Polsce. Dzień Edukacji Narodowej wprowadzono w 1982 r. w miejsce obchodzonego wcześniej **Dnia Nauczyciela**.

Z tej okazji 12 nauczycielom i dyrektorom ze szkół gminnych w Urzędzie Gminy Bukowsko w Sali Narad wręczone zostały **Nagrody Wójta Gminy Bukowsko**. Wyróżnienia przyznano za znaczące osiągnięcia w pracy dydaktycznej, wychowawczej

i opiekuńczej, za wdrażanie nowatorskich metod nauczania i wychowania, aktywny udział w życiu szkoły i jej reprezentację na zewnątrz.

Wójt Marek Bańkowski podziękował nauczycielom za trud włożony w pracę z naszymi dziećmi. Życzył pedagogom

spokoju, zdrowia, sukcesów w życiu prywatnym i zawodowym. Od poziomu edukacji zależy rozwój i przyszłość młodych pokoleń mieszkańców naszej gminy.

Wśród nagrodzonych znaleźli się dyrektorzy i wicedyrektorzy szkół: **Anna Bąk, Katarzyna Wojtuszevska – Cap, Andrzej Chrobak, Renata Preisner-Rakoczy, Wioletta Przyboś, Ewa Kseniak;**

Oraz nauczyciele:

Sylwia Wójcik – Stabryła, Aleksandra Kabala, Bernadetta Ślusarz, Bożena Skubisz, Jolanta Krzok, Barbara Mrozowska.

Gratulujemy!

Joanna Niemiec-Hnat

Najbardziej „krakoski” bank w Polsce już u nas!

Gdy w Szczecinie, Warszawie czy Rzeszowie musisz wyjść po bułki a za oknem leje, to zakładasz kalosze i wychodzisz na dwór. W Krakowie, nie dość, że usłyszysz „idźże po kajzerki”, to ubierasz gumki i idziesz na ... pole, choćbyś nie miał nawet działki z altanką.

Kraków nie tyle żyje tradycją, co stanowi jej kwintesencję. I choć tak naprawdę coraz trudniej usłyszeć „choćże bajoku” nawet gdy

na Brackiej pada deszcz, to nic tak pięknie nie definiuje tożsamości naszych małych ojczyzn jak regionalizmy. Dlatego żeby utrzymać się w krakowskich klimatach zjedliśmy nawet literkę w nagłówku, bo żaden szanujący się Krakus o tradycji swojego miasta nie powie inaczej jak „krakoska”.

Czas nie stoi jednak w miejscu i przez ostatnie ćwierć wieku Kraków niesamowicie przyspieszył. Stał się nowoczesny i kosmopolityczny o czym świadczą wielojęzyczne tłumy turystów na jego ulicach.

Szacunek dla tradycji wpisany w DNA miasta, w połączeniu z jego potencjałem intelektualnym, kulturowym i ekonomicznym, daje mix możliwości jakich nie ma żadne inne miejsce w Polsce.

Pewnie dlatego, że choć do Krakowa można dojechać dzisiaj w zaledwie 3 godziny, to Miasto to jawi się jakby pochodziło z nieco innego świata. Jego kawałek zawitał i do nas, bo jedna z najbardziej szacownych instytucji w Krakowie otwiera u nas swoje podwoje.

Krakowski Bank Spółdzielczy, bo o nim mowa, uruchamia w Bukowsku jedną ze swoich placówek. Wraz z nią zawitają u nas najlepsze tradycje bankowości spółdzielczej pielęgnowane od blisko 125 lat. Pewnie dlatego Krakowski Bank Spółdzielczy, niczym skała oparł się największym zawieruchom historii, których w naszym kraju nie brakowało i wypracował sobie wyjątkowo silną pozycję wśród banków spółdzielczych w Polsce. Samo przetrwanie okupacji, czy stalinowskiej nacjonalizacji nie mogło być przecież celem samym w sobie dla instytucji

zaufania publicznego jaką jest bank. Ludzie powierzając mu swoje oszczędności muszą mieć absolutną pewność, że jest dobrze zarządzany a ich pieniądze są bezpieczne. A że są bezpieczne niech świadczy fakt, że w 2002 roku jako pierwszy bank spółdzielczy w Polsce stał się bankiem samodzielnym, co nie byłoby możliwe bez sprawnego zarządzania i doskonałej kondycji finansowej. Dzięki temu dzisiaj nie tylko skutecznie konkuruje z bankami komercyjnymi, ale i sukcesywnie rozbudowuje sieć placówek, czego dowodem jest choćby otwarcie placówki w naszej miejscowości.

Oczywiście podstawowym obowiązkiem jest dbanie o bezpieczeństwo depozytów swoich Klientów i pomnażanie zysków. Jednakże w odróżnieniu od banków komercyjnych, zysk jest jedynie środkiem do realizacji statutowych celów członków spółdzielni. Bank mocno angażuje się w rozwój gospodarczy i społeczno-kulturalny regionu w którym działa.

Część zysku, który wypracowuje wraca więc do społeczności lokalnych w postaci darowizn, sponsoringu, mecenatu czy fundacji o charakterze charytatywnym. Krakowski Bank Spółdzielczy wspiera dziesiątki akcji tego typu, a kiedy już nieco wrośnie w naszą społeczność, poinformujemy Was jakie inicjatywy objął swoim mecenatem.

Tymczasem zachęcamy do odwiedzenia ich nowej placówki w Bukowsku żeby sprawdzić, czy krakowskim targiem nie da się uzyskać lepszych warunków dla siebie.

RAMPA wspiera i rozwija zainteresowania

„RAMPA dialogu obywatelskiego” to projekt realizowany przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bukowskiej, którego celem jest rozwój kompetencji społecznych i obywatelskich młodzieży w gminie Bukowsko.

Udział młodzieży w warsztatach wakacyjnych survivalowych, artystycznych i przyrodniczych pozwoliły odkryć im ich mocne strony i rozbudzić zainteresowania.

Trzydniowe zajęcia survivalowe w sierpniu poprowadził doświadczony żołnierz Wojsk Obrony Terytorialnej Radosław Dąbrowka, który wprowadził młodzież w elementy sztuki przetrwania i radzenia sobie w trudnych warunkach. Obozowisko i baza wypadowa mieściła się na gościnnym terenie **Filii Fundacji Latarnia Chrześcijański Dom „Przystań”**. Po trzech dniach pełnych emocji i wrażeń, dzieci wróciły do domu zmęczone, ale szczęśliwe. Wiedza i umiejętności praktyczne zdobyte podczas warsztatów dały im pewność siebie i poczucie bezpieczeństwa w sytuacjach trudnych i kryzysowych.

Końcem sierpnia młodzież uczestnicząca w warsztatach z przyrodnikiem i przewodnikiem **Magdaleną Kuś**, miała okazję spotykać się w inny sposób

niz na co dzień z przyrodą najbliższą. W ciągu dwóch dni młodzież eksplorowała las w Dudyńcach i Zboiskach doświadczając przyrody wszystkimi zmysłami. Wykonali także swoje własne mikrozielniki, nauczyli się nazywać rośliny oraz spacerowali w koronach drzew, chętnie uczestnicząc w zabawach integracyjnych. Głównym celem warsztatów było rozwinięcie uważności na otaczający świat oraz doświadczanie czasu w dzikości, co było wspaniałą jakością tych warsztatów. Ważnym elementem była także inspiracja artystyczna dziedzictwem przyrodniczym okolicy. I to udało się doskonale. Młodzież była pełna zapału i bardzo twórcza.

Z kolei w dniach **24-26 sierpnia** młodzież zdobyła umiejętność posługiwania się aerografem dzięki warsztatom z mistrzem tej techniki **Markiem Szatkowskim**. Efektem ich działań jest fantastyczny mural w centrum Bukowska, który stał się już wizytówką naszej gminy.

Dzięki projektowi powstało również miejsce rozwijające sportowe zainteresowania młodzieży oraz przestrzeń wspólnych spotkań, gdzie mogą kreatywnie i twórczo spędzać czas. W Domu Kultury w Bukowsku w poniedziałki oraz środy od 15:00 do 18:00 działa klubik -kawiarenka dla młodzieży z terenu gminy

Bukowsko, gdzie odbywają się zajęcia animacyjne. Rampa z elementami skateparku: kicker wybitka-skocznia, murek grindbox jednostronny, murek grindbox dwustronny, spin rampa, quarter pipe, znajdująca się na terenie boiska w Bukowsku, dostępna jest dla młodzieży przez cały rok.

Projekt finansowany jest ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczności Obywatelskiego.

J.Olchawa

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczności Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEPIO na lata 2021-2030

Kiermasz Kultury Wołoskiej w Bukowsku

Kiermasz Kultury Wołoskiej w Bukowsku zapoczątkowany w roku ubiegłym, jako inicjatywa mieszkańców Gminy Bukowsko, weszła na stałe do kalendarza wydarzeń gminnych.

Podczas wydarzenia w dniu 27 listopada oprócz różnorodnych stoisk naszych gminnych szkół, rękodzielników i artystów prezentujących piękne ozdoby i świąteczne prezenty, licznie zgromadzeni mieszkańcy mogli posłuchać niezastąpionej Kapeli Ludowej Bukowianie, spotkać Mikołaja oraz skosztować pysznego gulaszu prosto z kotła Miecysława Czytajło. Ten smak zostanie z nami na długo.

Regionalnymi rarytasami raczyły nas także nieocenione panie z gminnych Kół Gospodyń Wiejskich oraz lokalni producenci wędlin, miodów, serów, wyrobów garmażeryjnych oraz wypieków.

Zainteresowanie fachem kowalskim w Kuźni Skarbów przeszło wszelkie oczekiwania. Młodzi adepci kowalstwa wytrwale czeka-

li na swoją kolej w długiej kolejce. Natomiast w zaciszu przytulnego Domu Kultury powstawały kartki świąteczne pod opieką pań z Centrum Usług Społecznych w Bukowsku

Mieliśmy także niepowtarzalną okazję wysłuchać planów na rozwój Gminy Bukowsko podczas debaty prowadzonej przez Fundację Misji Obywatelskiej oraz zostać honorowym dawcą krwi w krwiobusie Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Rzeszowie.

Dziękujemy wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie wydarzenia, wystawcom za piękne stoiska ze świątecznym asortymentem, Kapeli Ludowej Bukowianie za wspaniały występ, gminnym KGW za przygotowanie ciepłych napojów i poczęstunku, Centrum Usług Społecznych w Bukowsku za kreatywne zajęcia oraz Filii Fundacji Latarnia Chrześcijański Dom „Przystań” za pomoc przy przygotowaniu stoisk i wsparcie.

J.Olchawa

Z działalności usługowej Centrum Usług Społecznych w Bukowsku

Gmina Bukowsko już półtora roku realizuje projekt pn. „Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Bukowsko”. Od maja do września 2021r. był to okres przekształcania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych.

Z dniem 1 września 2021r. oficjalnie swą działalność rozpoczęła nowopowstała jednostka organizacyjna, tj. Centrum Usług Społecznych w Bukowsku. Zmiana ta zapoczątkowała nowy rozdział w historii usług społecznych świadczonych mieszkańcom przez samorząd.

Obecnie w CUS można uzyskać nie tylko pomoc finansową ale również skorzystać z szerokiej oferty usług społecznych skierowanych do wszystkich mieszkańców Gminy Bukowsko niezależnie od posiadanego dochodu.

W Gminie Bukowsko nowymi usługami są:

1. **Placówki wsparcia dziennego** dla dzieci prowadzone w formie opiekuńczej. Umiejscowione są na terenie szkół podstawowych w Bukowsku, Pobjednie i Nowotańcu. Łącznie do Świątlic zapisano się 71 dzieci. Zajęcia prowadzone w placówkach mają na celu zapewnienie opieki i wychowania dzieci i młodzieży, a także wspierania ich rozwoju, zainteresowań, wyrównywania deficytów szkolnych, itp. Dopełnieniem działalności Świątlic jest organizowanie czasu wolnego poprzez udział dzieci w konkursach, wycieczkach oraz wyjazdach do kina.

2. **Świątlica socjoterapeutyczna** w Nadolanach, a w ramach jej działalności oraz pozostałych placówek można skorzystać z:

- zajęć logopedycznych
- poradnictwa specjalistycznego w zakresie wsparcia rodziny w procesie powrotu dziecka do rodziny biologicznej,
- terapii rodzin,
- diagnozy społecznej dziecka i rodziny
- poradnictwa psychologicznego skierowanego do dzieci.

W ramach zajęć logopedycznych objętych pomocą jest 22 dzieci, poradnictwa psychologicznego - 39 dzieci i młodzieży.

3. **Punkt Informacyjno- Konsultacyjny**. Można w nim uzyskać pomoc specjalistów takich jak:

- psycholog,
- specjalista od spraw przemocy w rodzinie i przeciwdziałania alkoholizmowi,
- mediator.

Rodziny oraz osoby znajdujące się w kryzysie, dotknięte problemem przemocy, uzależnieniami od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych lub rodziny zagrożone przemieszczeniem małoletniego dziecka do placówki wychowawczej skorzystały z usług społecznych takich jak: mediacje (6 osób),

terapia specjalistyczna ds. przemocy w rodzinie i przeciwdziałania alkoholizmowi (23 osoby), poradnictwo psychologiczne indywidualne dla dorosłych (8 osób) oraz wsparcie rodziny w procesie powrotu dziecka do rodziny biologicznej oraz pomoc rodzicom zagrożonym przemieszczeniem małoletniego dziecka do placówki wychowawczej (8 osób).

Ponadto dla mieszkańców Gminy Bukowsko, chcących aktywnie powrócić na rynek pracy, zmienić swoje kwalifikacje zawodowe zrealizowano poradnictwo zawodowe indywidualne oraz grupowe, z których łącznie korzystało już 49 osób, w tym z poradnictwa

grupowego korzystali uczniowie Zespołu Szkół w Nowotańcu oraz Zespołu Szkół w Bukowsku.

W Centrum są prowadzone także działania adresowane do całych społeczności lokalnych, a ukierunkowane na integrację mieszkańców oraz podniesienie spójności społecznej (prowadzenie animacji dla dzieci na festynach, spotkaniach społecznych, organizowanie konkursów, zabaw, wyjazdów integracyjnych, angażowanie lokalnych stowarzyszeń do współpracy na rzecz mieszkańców Gminy, itp.). Za realizację tych działań odpowiedzialny jest Organizator społeczności lokalnej.

W chwili obecnej z projektu pn. „Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie Bukowsko”, którego wartość przekracza 1.300.000 zł, skorzystało w sumie 231 osób. Koordynator Indywidualnych planów usług społecznych opracował dla 74 rodzin indywidualne plany usług społecznych.

Centrum Usług Społecznych w Bukowsku chcąc poszerzyć ofertę usług społecznych dla mieszkańców Gminy w 2022 r przystąpiło również do **programów rządowych**, tj:

- dofinansowanie działalności Klubu Senior+ w Tokarni w ramach programu wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025 Edycja 2022
- Moduł 2 **Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu/Klubu „Senior+”**. War-

tość dofinansowania: 57.495 zł

- dofinansowanie posiłków w szkole dla dzieci i młodzieży w ramach Modułu 1 i 2 wieloletniego programu „**Posiłek w szkole i w domu**” w 2022. Wartość dofinansowania ponad 70.000 zł
- zakup urządzeń do świadczenia usługi „opieki na odległość” przy użyciu tzw. „opasek bezpieczeństwa” (wraz z kartą SIM) oraz zakup usługi obsługi systemu polegającej na sprawowaniu całodobowej opieki na odległość nad seniorami przez centrum monitoringu dla 20 osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych w ramach **Programu Korpus Wsparcia Seniorów** na rok 2022 – Wartość dofinansowania: 19.553 zł

- dofinansowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach **Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”** – Wartość dofinansowania: 26.880 zł

- **Program Asystent rodziny**. Wsparciem objętych jest 7 rodzin niezaradnych życiowo, mających problemy opiekuńczo wychowawcze.

I to nie koniec. Od IV kwartału br. Centrum Usług Społecznych w Bukowsku, w ramach RPO WP 2014-2020 realizuje projekt pn. „**Bezpieczny Senior**” o wartości **141.987,50 zł**. Od stycznia 2023r. będziemy oferować kolejne nowe usługi społeczne dla mieszkańców Gminy Bukowsko, tj.:

- świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania
- pomoc sąsiedzka
- sfinansowanie wypożyczenia sprzętu niezbędnego do opieki lub sprzętu zwiększającego samodzielność osób starszych
- sprawowanie całodobowej opieki na odległość („opaski bezpieczeństwa”).

O działalności naszego CUS można by było pisać jeszcze „dłuuuuuuuugo”, bo w CUS można uzyskać pomoc rzeczową i finansową (stałą i jednorazową), świadczenia rodzinne, pielęgnacyjne, opiekuńcze, wszelkiego rodzaju dodatki do świadczeń, fundusz alimentacyjny, ubezpieczenia zdrowotne, różne dopłaty do węgla i innych źródeł ciepła, dodatki energetyczne, mieszkaniowe, osłonowe, jak również kartę dużej rodziny, czy wsparcie w postaci pracy socjalnej, nie wspomnę już o kierowaniu do różnorodnych ośrodków wsparcia, a także pomocy cudzoziemcom, w tym osobom z Ukrainy. Pewnie nie wymieniałam wszystkich zadań i możliwości jakie oferuje CUS, bo i nie sposób w jednym artykule tego zawrzeć. Podsumować jednak należy, że Centrum Usług Społecznych dostosowuje się do nowych wyzwań cywilizacyjnych i spełnia oczekiwania coraz to większej grupy obywateli.

Ewa Sieradzka
Dyrektor CUS

Inwestycje planowane do realizacji w 2023 roku.

Kanalizacja sanitarna:

Pod koniec listopada została złożona do Starostwa Powiatowego w Sanoku dokumentacja projektowa sieci kanalizacyjnej sanitarnej dla miejscowości Dudyńce wraz z magistralą kanalizacyjną łączącą Jędruszkowce z Nadolanami. W pierwszych miesiącach 2023 roku planujemy ogłosić przetarg na wykonanie kanalizacji w Dudyńcach wraz z pierwszym etapem magistrali z Jędruszkowiec do Dudyńca.

Wodociąg i kanalizacja w Karlikowie:

Początkiem grudnia uzyskaliśmy prawomocne pozwolenie na budowę sieci wodociągowej wraz ze stacją uzdatniania wody oraz sieci kanalizacyjnej z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Karlików. Obecnie aktualizowane są kosztorysy i również na początku roku 2023 planujemy ogłosić przetarg na budowę sieci wodociągowej wraz ze stacją uzdatniania wody w Karlikowie. Na ten cel pozyskaliśmy dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład w wysokości 2 mln zł.

Wodociąg Dudyńce, Zboiska i Wolica:

Inwestycja w zakresie budowy wodociągów w trzech miejscowościach na zasadzie zaprojektuj / wybuduj postępuje sprawnie, zgodnie z harmonogramem. Projektant wodociągów uzyskał już wszystkie zgody

mieszkańców, projekt aktualnie podlega uzgodnieniom w uprawnionych instytucjach. Wykonawca firma PRID Krosno S.A. planuje rozpoczęcie robót budowlanych wiosną 2023 roku po uzyskaniu wymaganych prawem pozwoleń. Pieniądze na realizację tej inwestycji pochodzą z Rządowego Funduszu Polski Ład i jest to kwota prawie 8 mln zł.

Drogi gminne:

Dnia 15 grudnia zostanie rozstrzygnięty przetarg na remonty dróg gminnych w ramach otrzymanego dofinansowania z Rządowego Funduszu Polski Ład w wysokości 5 mln złotych. Założony w przetargu termin wykonania remontów dróg wskazany jest na koniec 2023 roku.

Remont Domu Kultury, Szkoły i Ośrodka Zdrowia w Pobiednie oraz remont budynku Urzędu Gminy:

Do końca 2022 roku zostanie ogłoszony przetarg na przebudowę budynku Domu Kultury, Szkoły i Ośrodka Zdrowia w Pobiednie oraz budynku Urzędu Gminy. W Pobiednie prace będą obejmowały budowę dwóch klatek schodowych z windami, wymianę dachu, termomodernizację wraz z izolacją piwnic, remont instalacji elektrycznej. W urzędzie planuje się termomodernizację wraz z izolacją piwnic, położenie nowych

tynków wewnątrz oraz posadzek, montaż windy. Inwestycja będzie realizowana w ramach pozyskanego dofinansowania z Rządowego Funduszu Polski Ład w wysokości 5 mln złotych.

Szkoła, Przedszkole, Żłobek w Bukowsku:

Jesteśmy na etapie rozstrzygania przetargu na kolejny etap budowy szkoły, przedszkola i żłobka w miejscowości Bukowsko. W tym etapie planowane jest wykonanie wszystkich instalacji wewnętrznych tj. elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania oraz sieci internetowej, tynki, wylewki pod podłogi, sucha zabudowa na piętrze wraz z ociepleniem stropu. Termin wykonania założony w przetargu to lipiec 2023 roku.

Budynki użyteczności publicznej:

Na 2023 rok planowana jest przebudowa dachu na „starej” części Domu Kultury w Nowotańcu, obecnie opracowywany jest kosztorys i pozwolenie na budowę, na ten cel pieniądze zostały pozyskane z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wysokości 400 tys. zł.

**D. Błażejowska,
M. Bańkowski**

INFORMACJE Z REGIONU

Nowe pomniki przyrody

Dwie potężne lipy rosną w miejscowości Bażanówka, gmina Zarszyn, na terenie zespołu dworskiego z 1850r. Lipy powiększą listę pomników przyrody w Bieszczadzkim Okręgu Ligi Ochrony Przyrody w Sanoku. Każda z nich spełnia kryteria grubo ponad normę kwalifikującą.

Turysto! Szanuj czerwone tyczki, bo od nich zależy ludzkie życie.

W paśmie połonin powyżej górnej granicy lasu na teren parku powraca specjalny system oznakowania zimowego. Są to czerwone tyczki z numerami, które pozwalają szybko ustalić położenie osób potrzebujących pomocy. NUMER TYCZKI = LOKALIZACJA GPS = SZYBKA POMOC GOPR.

Nowa sezonowa trasa portu lotniczego Rzeszów-Jasionka

Od czerwca 2023 roku linie Ryanair uruchomią loty do chorwackiego kurortu - Zadaru. W przyszłym roku loty nad Adriatyk będą realizowane dwa razy w tygodniu – we wtorki i piątki – Boeingami 737, mogącymi pomieścić ok. 190 osób.

Dłuższa kadencja samorządów

Prezydent podpisał ustawę dotyczącą zmiany terminu wyborów samorządowych (tj. wyborów do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw, rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast) przez wydłużenie kadencji samorządowej do 30 kwietnia 2024 r.

Walka z Barszczem Sosnowskiego

Powiat Sanocki we współpracy z gminami: Besko, Bukowsko, Miasto Sanok, Sanok, Tyrawa Wołoska i Zagórz oraz z Uczelnią Państwową im. Jana Grodka w Sanoku realizuje projekt, którego celem jest walka z barszczem Sosnowskiego.

Ścieżka edukacyjna dostosowana dla osób niepełnosprawnych

W Centrum Edukacji Ekologicznej przy RDLP w Krośnie, dobiega końca remont pozwalający udostępnić dla osób niepełnosprawnych ruchowo ścieżkę edukacyjną. 130 m trasa wiedzie przez zadrzewienia różnych gatunków, co daje możliwość w pełni poczuć, dotknąć i zobaczyć, jak wygląda prawdziwy las.

Na Białej Górze powstaną trasy dla odważnych rowerzystów!

7 kilometrów liczyć będzie tzw. single track, czyli jednokierunkowa, utwardzona leśna ścieżka rowerowa z muldami, koleinami, wyprofilowanymi zakrętami oraz podjazdami i szybkimi zjazdami. Planowana jest też budowa 4-kilometrowej tradycyjnej ścieżki rowerowej wzdłuż brzegów Sanu.

Nowa galeria handlowa

Nowe centrum handlowe powstanie pomiędzy hotelem WIKI a rondem Łany, z którego wyjeżdżamy w kierunku Zagórza lub na ul. Lipińskiego. Pasaż Sanocki ma skupić 23 najemców, sklep spożywczy oraz restaurację typu drive-thru. Niebawem, na tym terenie rozpoczną się prace budowlane.

Zjawiskowy świat akwareli Ady Florek

Wystawę tej niezwykle utalentowanej artystki można oglądać w Galerii o smaku kawy Interpiano w Sanoku przy ul. 3 Maja 15. Artystka mieszka i tworzy w Turzym Polu koło Brzozowa. Wystawa czynna będzie do końca stycznia 2023 roku. Warto się wybrać! **Maria Ambicka**

W czwartek – 27.10. z okazji zbliżającego się Święta Niepodległości uczniowie klas: IV-VIII wzięli udział w szkolnym, pieszym rajdzie ścieżką historyczno – przyrodniczą: „Szlakiem historycznych osad – przywracamy pamięć historyczną kultury i tradycji”, którą odrestaurowało Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bukowskiej.

Uczestnicy autokarem dojechali do Zbożyska, gdzie każdy uczeń otrzymał mapkę z grą terenową i miejscami na pieczątki, zdobywane na kolejnych przystankach wędrowki. Szlak wiódł przez nieistniejące już dzisiaj wioski: Ratnawicę, Belchówkę, Kamienne do Bukowska. Na koniec wyprawy zapalone zostało ognisko, piekliśmy kielbaski, które wyborne wszystkim smakowały. Zmęczeni, trochę brudni, ale bardzo zadowoleni wędrowcy wrócili do szkoły. Wyprawa dostarczyła wielu emocji, wrażeń, pomogła poznać lepiej naszą Małą Ojczyznę, jej dziedzictwo historyczne i walory przyrodnicze oraz pozwoliła zadbać o kondycję fizyczną. Uczestnicy i opiekunowie składają gorące podziękowania pani J. Olchawa, która była przewodnikiem na trasie i od której każdy uczeń otrzymał na zakończenie pamiątkę z rajdu. Podziękowania kierujemy również do Rady Rodziców, która sfinansowała koszt przejazdu autobusu.

Szkolny Zespół Redakcyjny

Próbna ewakuacja w ZS Bukowsko

8.11. 2022 r. o godz.10.40 sprawnie, szybko, bezpiecznie została w szkole przeprowadzona ewakuacja uczniów, pracowników placówki. Nad prawidłowym przebiegiem działań czuwała dyrekcja szkoły, Kazimierz Pietrzakiewicz specjalista do spraw bezpieczeństwa i strażacy z Państwowej Straży Pożarnej w Sanoku. Głównym celem akcji było zapoznanie wszystkich uczestników z prak-

tycznym zastosowaniem procedur dotyczących zachowania się w przypadku wybuchu pożaru lub powstania innego zagrożenia dla życia i zdrowia. Wszystkie czynności związane z próbnym alarmem przebiegły zgodnie z obowiązującymi zasadami. Działania były potwierdzeniem, że wszyscy wiedzą, jak się zachować w sytuacjach zagrożenia.

Szkolny Zespół Redakcyjny

Dzień postaci z bajek

W listopadzie w naszym przedszkolu obchodziliśmy Dzień postaci z bajek. Do przedszkola przybyły dzieci przebrane w piękne bajkowe stroje. We wszystkich grupach przedszkolaki wspaniale się bawiły. W tym dniu zabawom i tańcom nie było końca. Dzieci rozpoznawały tytuły bajek rozwiązując zagadki, analizując obrazki, naśladowały sposób poruszania się bajkowych postaci,

doskonaliły pamięć grając w memory, wzięły udział w zabawach „Zatrute jabłko”, „Pomóż Kopciuszkowi”, „Zabierz krzesło”, „Magiczny napój” oraz w konkursach. Na koniec dzieci wykonywały prace plastyczne. Dzień ten przypomniał wszystkim, jak ważne są bajki w życiu każdego człowieka. Przeniesienie w świat bajek sprawiło przedszkolakom wiele radości. **Szkolny Zespół Redakcyjny**

Akcja „Mały ratownik”

Z okazji Dnia Ratownika Medycznego pracownicy Bieszczadzkiego Oddziału Ratunkowego SPZOZ Sanok odwiedzili naszą szkołę. W ramach akcji „Mały ratownik” wprowadzili dzieci w tematykę związaną z udzielaniem pierwszej pomocy, zorganizowali szkolenie połączone z profesjonalnym pokazem, instruktażem. Podjęte działania spotkały się z wielkim zaangażowaniem uczniów, którzy odważnie, bardzo chętnie podchodzili do tematu pomagania drugiemu człowiekowi. Pokazali, że mają SUPER MOC! Kształowanie takich postaw wśród najmłodszych potwierdza zasadę, że dobro powróci ze zdwojoną siłą, a zdrowie jest najważniejszą wartością. **Szkolny Zespół Redakcyjny**

Szkolny Turniej szachowy

Światowy Dzień Tabliczki Mnożenia

Światowy Dzień Tabliczki Mnożenia to ciekawa inicjatywa skierowana do wszystkich. Główne motto tegorocznej akcji brzmiało: „Młodszy sprawdzają, czy starsi tabliczkę mnożenia znają”.

Takie przedsięwzięcie zostało zorganizowane w szkole i miało interesujący przebieg. Uczniowie klasy Va, wcieliłi się w rolę egzaminatorów, odpytawali starszych z tabliczki mnożenia. „Egzamin” odbywał się nie tylko na szkolnych korytarzach, ale również w

Urzędzie Gminy, Bibliotece Gminnej w Bukowsku, gabinetach dyrekcji szkoły. Dzieciom udało się przeegzaminować m.in. wójta p. M. Bańkowskiego, emerytowanego wójta p. P. Błażejowskiego oraz innych pracowników gminy. Każdy kto sprostał wyzwaniu, otrzymywał tytuł: Mistrza Tabliczki Mnożenia. Uczniom taka forma sprawdzenia wiedzy, umiejętności sprawiła wiele radości i zmotywowała ich do doskonalenia się w działaniach matematycznych.

Szkolny Zespół Redakcyjny

23 listopada 2022r. odbył się szkolny turniej szachowy, zrealizowany w ramach „Dni profilaktyki w Zespole Szkół w Bukowsku”. Do rozgrywek zgłosiło się 18 uczniów. Rozegrano 5 partii, systemem „każdy z każdym”. Do finału zakwalifikowało się 4 uczniów i dopiero dogrywka wyłoniła zwycięzców:

- I miejsce: Wojciech Łabaj**
- II miejsce: Kacper Karpel**
- III miejsce: Filip Król**
- IV miejsce: Adam Król**

Nagrody i dyplomy wręczyła wicedyrektor p. E. Kseniak, zostały one ufundowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bukowsku. Turniej zorganizowali i przeprowadzili: p. A. Sokołowska i p. G. Łuszcz. **Szkolny Zespół Redakcyjny**

Obchody Dnia Patrona

Szkoła jest miejscem, w którym uczniowie spędzają wspólnie czas, tworzą jedną, wielką rodzinę. Szkoła to również tradycje. Jedną z nich jest Dzień Patrona, który obchodziliśmy po raz drugi.

10 listopada 2022r. młodzież Zespołu Szkół w Nowotańcu, po raz kolejny, przypominała życie i okoliczności śmierci Ojca Pankiewicza, które zapisały się na kartach historii złotymi literami żywej miłości. Chcemy, by płomień dobroci i szlachetności wciąż tlił się w naszych sercach, by w dalszym ciągu przy-

kład postawy błogosławnego nadawał bieg ścieżkom życia społeczności szkolnej. Niech budzi w sercach pragnienie dzielenia się tym, co najpiękniejsze w naszych duszach, niech wnosi w umysły ideę miłości, wiedzy, szacunku i chęć niesienia pomocy drugiemu człowiekowi.

Renata Preisner- Rakocy

Uprzejmie i życzliwie, czyli tak jak powinno być

W tym roku Samorząd Uczniowski i Biblioteka szkolna zaprosili naszą społeczność do udziału w Tygodniu Uprzejmości i Życzliwości. Wspólnie zastanawialiśmy się nad dobrymi słowami, których chcemy słuchać i które pragniemy mówić osobom bliskim i znajomym. Powstało z nich piękne Drzewo Uprzejmości i Życzliwości, na którym wszyscy mamy swoje listki. W tym szczególnym Tygodniu działała też Skrzynka na Dobre Słowa, gdzie można było zostawić pozdrowienia dla

różnych osób z naszej społeczności. „Listopadowe walentynki” cieszyły się ogromną popularnością. Pierwszaki stworzyły sympatyczną i wesołą galerię „W duchu życzliwości”. A w Dniu Życzliwości i Pozdrowień (21 listopada) każdy mógł „poczęstować się” dobrym słowem i uśmiechem w specjalnie przygotowanych punktach. Bo życzliwe słowo zawsze warto mieć przy sobie i podzielić się nim, z każdym, kto go potrzebuje.

Sylvia Wójcik – Stabryła

Jesteśmy w ESA!

Nasza szkoła przystąpiła do projektu Edukacyjna Sieć Antysmogowa, to projekt edukacyjno-informacyjny na rzecz czystego powietrza realizowany przez Państwowy Instytut Badawczy NASK we współpracy z Polskim Alarmem Smogowym (PAS).

W ramach projektu ESA w naszej szkole podejmowane będą liczne działania edukacyjne. W trakcie zajęć, spotkań i warsztatów ich uczestnicy otrzymują informacje na temat smogu i jego konsekwencji zdrowotnych, a także wskazówki, co każdy z nas może zrobić, aby jakość powietrza, którym oddychamy, była lepsza.

W szkole zainstalowany został miernik pyłów zawieszonych, który stale monitoruje poziom zanieczyszczenia powietrza. Wyniki pomiarów pyłów są na bieżąco aktualizowane – można je sprawdzić na wyświetlaczu znajdującym się na terenie szkoły oraz na stronie esa.nask.pl. Na stronie ESA oprócz bieżących wskazań dostępne są również archiwalne dane z pomiarów. Dodatkowo na budynku szkoły zainstalowany jest wyświetlacz LED podający aktualną wartość stężenia pyłu PM_{2,5} na zewnątrz szkoły.

Jest to informacja nie tylko dla nauczycieli, uczniów

i odprowadzających dzieci do szkoły rodziców, ale również dla całej społeczności lokalnej – każdy może na bieżąco śledzić wyniki pomiarów i obserwować, w jakim stopniu problem zanieczyszczonego powietrza dotyczy jego najbliższej okolicy. To nie wszystko, bowiem zaplanowane są również szkolenia dla nauczycieli, którzy przeprowadzą, w oparciu o dostarczone materiały, zajęcia dydaktyczne w klasach. Lekcje dotyczące smogu będą przeprowadzane pomiędzy październikiem a kwietniem, natomiast pozostałe zajęcia związane z innymi zagadnieniami dotyczącymi szeroko pojętej edukacji ekologicznej oraz zdrowego trybu życia, które zostaną wprowadzone do oferty informacyjno-edukacyjnej projektu ESA, będą odbywały się zgodnie z zaplanowanym terminarzem dla danej grupy tematycznej.

Renata Preisner-Rakocy

Liderzy projektu „SP! Serce i Pomoc”

Dnia 29 września 2022 r. pani Małgorzata Rauch – Podkarpacki Kurator Oświaty wręczyła pani Annie Bąk - Dyrektorowi Zespołu Szkół w Nowotańcu Certyfikat Pierwszego Stopnia za pierwszy rok realizacji Projektu „SP! Serce i Pomoc”.

Zgodnie z uchwałą Rady Pedagogicznej, w roku szkolnym 2021/2022, rozpoczęliśmy realizację programu adaptacyjnego dla klasy czwartej, którego głównym celem było umożliwienie uczniom z klasy III przyjaznego przejścia do klasy IV, wyeliminowanie lęku szkolnego na wyższym etapie edukacyjnym, wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa, wdrożenie dzieci w życie szkolne i zintegrowanie ze starszymi rocznikami.

Ubiegłoroczna klasa IV wspianale poradziła sobie z nowymi wyzwaniami, a aktywność i kreatywność stały

się wyróżnikami tego zespołu. Po przeprowadzonej ewaluacji, w roku szkolnym 2022/2023 kontynuujemy realizację wyżej wymienionego programu przy udziale wszystkich podmiotów szkoły. Licznie podjęte i realizowane z rozmachem działania zwróciły uwagę pani wizytator KO w Rzeszowie, która zaproponowała nam objęcie funkcji lidera sieci dyrektorów szkół w realizacji projektu. Powołanie na liderkę, pani Anna Bąk odebrała z rąk pani Małgorzaty Rauch – Podkarpackiego Kuratora Oświaty.

Renata Preisner- Rakocy

Narodowe Święto Niepodległości

Dla tych, co nic nie mają prócz naszej pamięci... Pod takim hasłem społeczność Zespołu Szkół w Nowotańcu wzięła udział w uroczystości związanej z obchodami Narodowego Święta Niepodległości.

Wyjątkowe wydarzenie, upamiętniające 104. rocznicę wyzwolenia Polski spod przeszło stuletniej władzy zaborczej, stało się okazją do refleksji nad historią naszego narodu. Był to moment wzywający do pamięci o wielkich zrywach niepodległościowych. Czas, który

świętowaliśmy, uświadomił nam, jak ważne jest zachowanie i pielęgnowanie tożsamości narodowej, stanowiącej istotę patriotyzmu, jak ważne jest pielęgnowanie pamięci o tych, którzy nic nie mają prócz naszej pamięci.

Renata Preisner- Rakoczy

Dziękujemy, za prowadzenie nas po ścieżkach wiedzy

14 października obchodziliśmy Dzień Edukacji Narodowej, potocznie zwany Dniem Nauczyciela. W Zespole Szkół w Nowotańcu spędziliśmy go w miłej, odświeżającej atmosferze wraz z wychowawcami i nauczycielami.

Był to czas integracji, zabaw i śmiechu. Robiliśmy origami, oglądaliśmy filmy, graliśmy w gry planszowe, prezentowaliśmy swoje zainteresowania. Wdzięczni Nauczycielom za trud i wysiłek włożony w nasze wychowanie i edukację zorganizowaliśmy akademię i wręczyliśmy kwiaty. Wiemy, przecież, że „edukacja, to najlepsza broń w walce o lepszy świat”. Gościnnie wystąpili również nasi starsi koledzy, czyli Kabaret Koledzy ze Szkolnych Ławek. Było radośnie i wesoło.

Aleksandra Kabala

- uczennica klasy VIII Zespołu Szkół w Nowotańcu

Dzisiaj dorośli do roli uczniów!

14 października 2022r., to data oficjalnego przyjęcia pierwszaków do grona uczniów Zespołu Szkół w Nowotańcu. Ekscytacji maluchów nie było końca – oficjalna uroczystość, która w dziecięcych oczach staje się rytuałem osiągnięcia pierwszego stopnia dojrzałości i dorosłości, obudziła w ich sercach szczerą radość. Pasowanie na ucznia jest bowiem nie tylko

piękną tradycją, ale także niezwykłą chwilą, w której najmłodszy adepci sztuki odkrywania otaczającego świata, zyskują motywację do dalszego rozwoju – już nie jako dzieci, ale poważni uczniowie, którzy skrupulatnie przygotowują się do misji życia – misji bycia dobrym człowiekiem o szerokich horyzontach.

Renata Preisner – Rakoczy

XXI Dzień Głośnego Czytania

Dzień ten wymyślono, żeby stworzyć ludziom okazję do czytania, wspólnego słuchania, a przede wszystkim do spotkania i przeżycia różnych historii.

WZespole Szkół w Nowotańcu wybraliśmy w tym roku hasło „Czytanie dla pokoju”, nawiązujące do obchodzonego niedawno Światowego Dnia Pokoju oraz zbliżającego się Miesiąca Bibliotek Szkolnych pod tym samym hasłem. Kardynał Stefan Wyszyński powiedziała kiedyś „Pokój światowy zaczyna się od pokoju naszego serca”, dlatego na naszym spotkaniu czytaliśmy historie, w których człowiek, jego zdrowie, życie i podstawowe prawa są najważniejsze. Najmłodszy poznał małego Adasia, który uratował życie swojej starszej sąsiadki, dzięki serdeczności i życzliwemu zainteresowaniu drugą osobą.

Uczniowie edukacji wczesnoszkolnej wysłuchali historii Szymona Baumana, żydowskiego dziecka, uratowanego przez Irenę Sendlerową i współpracujących z nią ludzi wielkiego serca. Czwarto i piątoklasiści śledzili losy rodziny, która uciekała do Polski przez okrucieństwami trwającej wojny na Ukrainie. Najstarsi zaś poznali pakistańską dziewczynkę, Malalę, która nie bała się przeciwstawić talibom i głośno domagała się prawa do nauki dla dziewczyn. Wszystkie te opowieści niosą ważne przesłanie: że wystarczy jeden dobry, wrażliwy człowiek, żeby odmienić czyjś los.

Sylwia Wójcik – Stabryła

Podsumowanie projektu

„SándorPetőfi, św. Elżbieta Węgierska, Antal Doráti – Rozpowszechnianie wiedzy na temat wybitnych węgierskich postaci” w Zespole Szkół w Pobiednie

Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Pobiednie zakończył realizację projektu „SándorPetőfi, św. Elżbieta Węgierska, Antal Doráti – Rozpowszechnianie wiedzy na temat wybitnych węgierskich postaci”. Zadanie publiczne było współfinansowane ze środków otrzymanych od Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka w Warszawie.

W dniu 24 października br. w Zespole Szkół w Pobiednie ob-

chodzony był Dzień Węgierski, podsumowujący projekt „SándorPetőfi, św. Elżbieta Węgierska, Antal Doráti – Rozpowszechnianie wiedzy na temat wybitnych węgierskich postaci”.

Z radością przypominamy, że Dyrektor Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka w 2022 roku po raz drugi z rzędu przyznał wsparcie Zespołowi Szkół w Pobiednie na realizację kolejnego projektu. Bardzo się cieszymy,

że mogliśmy podjąć wiele działań projektowych, które wpłynęły na rozwój naszej szkoły. Najważniejsze z nich to:

- Przeprowadzenie Szkolnego Konkursu Czytelniczego im. SándorPetőfi;
- Przeprowadzenie w formie zdalnej Powiatowego Konkursu Wiedzy o wybitnych Węgrach;
- Działalność Koła Przyjaciół Węgier, które rozpowszechniało wiedzę o wybitnych Węgrach wśród uczniów, rodziców i społeczności lokalnej;
- Przeprowadzenie Konkursu Plastycznego dla uczniów szkół podstawowych na szczeblu gminnym pt. „Śladami św. Elżbiety Węgierskiej”;
- Przeprowadzenie Konkursu Taneczno-Wokalnego dla dzieci przedszkolnych na szczeblu gminnym pt. „Muzyka - miłość Antala Doráti”;
- 24.10.2022 r. – Dzień Węgierski i podsumowanie projektu, podczas którego wystąpili m.in. laureaci Gminnego Konkursu Taneczno-Wokalnego: Grupa Niebieska z Przedszkola w Bukowsku pod kierunkiem p. Beaty Kocaj, Grupa I z Przedszkola w Pobiednie pod kierunkiem p. Magdaleny Adamskiej, Grupa II z Przedszkola w Pobiednie pod kierunkiem p. Magdaleny Nitka.

Na organizowane przez nas konkursy wpłynęło wiele prac i zgłoszeń. Jury wyłaniało najlepsze prace, za które dzieci otrzymały pamiątkowe dyplomy i nagrody dostosowane do swojego wieku.

Podjęte przedsięwzięcia zainteresowały i upowszechniły informacje o życiu i działaniach wybitnych Węgrów, przybliżyły ich postawę wobec wartości oraz zapoznały z zasługami w kształtowaniu polsko-węgierskiej przyjaźni. Zadania publiczne były współfinansowane ze środków otrzymanych od Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka w Warszawie.

Głównym efektem działań projektowych jest przybliżenie uczniom, rodzicom, społeczności lokalnej życia i działalności wybitnych Węgrów oraz bezpośrednio poznawanie historii, kultury, współpracy Polski i Wę-

gier. Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. W. Felczaka.

Katarzyna Wojtuszevska-Cap
dyrektor Zespołu Szkół w Pobiednie

Podsumowanie projektu Bukowsko Wind Energy Sp. z o.o. w Zespole Szkół w Pobiednie

Zespół Szkół w Pobiednie zakończył działania programu zaangażowania społecznego na rok 2022 Firmy Bukowsko Wind Energy Sp. z o.o.

Farma Wiatrowa w Bukowsku rozpoczęła swoją działalność w 2011 roku. Partnerem odpowiedzialnym za zarządzanie operacyjne spółki jest spółka Martifer Renewables Operation and Maintenance (MTRM).

Dzięki wsparciu finansowemu zakupiliśmy urządzenia i pomoce dydaktyczne, które wspomagają cele naszej placówki, m.in. zabawki dla dzieci, maty edukacyjne, ścieżkę sensoryczną, pomoce dydaktyczne, materiały papiernicze.

Jesteśmy bardzo zadowoleni i wdzięczni, że Firma Bukowsko Wind Energy Sp. z o.o. pozytywnie rozpatrzyła nasz wniosek, gdyż dzięki temu programowi skorzystały dzieci uczęszczające zarówno do szkoły podstawowej, jak i do przedszkola. Realizacja tego projektu wniosła również poprawę jakości edukacji dzieci niepełnosprawnych, uczęszczających do naszej placówki.

koordynator projektu:
Katarzyna Wojtuszevska-Cap

Dzień patrona szkoły ZS w Pobiednie

17 października obchodziliśmy w naszej Szkole Dzień Patrona – św. Jana Pawła II. Świętowanie rozpoczęliśmy od udziału całej społeczności szkolnej we Mszy Świętej, a następnie udaliśmy się do budynku szkoły, gdzie odbyła się druga część obchodów - montaż słowno-muzyczny, poświęcony naszemu Patronowi. Dyrekcja szkoły wraz z Panią Joanną Niemiec-Hnat i uczniami złożyła kwiaty i zapaliła znicze przed pomnikiem św. Jana Pawła II. Na koniec wszyscy uczniowie wraz z wychowawcami udali się do swoich klas, gdzie czekały na nich ulubione ciastka Jana Pawła II - kremówki.

Katarzyna Kondrat-Kielar

Gminny konkurs taneczno-wokalny „Muzyka – miłość Antala Doráti”

W ramach działań, w związku z realizacją przedsięwzięcia pt. „Sándor Petőfi, św. Elżbieta Węgierska, Antal Doráti - Rozpowszechnianie wiedzy na temat wybitnych węgierskich postaci”, w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Pobiednie został przeprowadzony Gminny Konkurs Taneczno-Wokalny dla dzieci przedszkolnych z terenu Gminy Bukowsko.

kierunkiem

p. Beaty Kocaj

2 miejsce: Grupa I z Przedszkola w Pobiednie pod kierunkiem p. Magdaleny Adamskiej

3 miejsce: Grupa II z Przedszkola w Pobiednie pod kierunkiem p. Magdaleny Adamskiej.

Nagrodzone grupy przedszkolne otrzymały pamiątkowe dyplomy i kolorowe upominki. Wszystkim, którzy brali udział gratulujemy.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. W. Felczaka.

koordynator projektu:
Katarzyna
Wojtuszevska-Cap

Światowy Dzień Pluszowego Misia w przedszkolu w Pobiednie

25 listopada obchodziliśmy Światowy Dzień Pluszowego Misia. Z tej okazji przedszkolaki przyniosły dziś do przedszkola swoje ulubione Misie. Na zaproszenie p. Doroty Radożyckiej z Gminnej Biblioteki Publicznej w Bukowsku Filia w Nowotańcu Filia w Pobiednie odwiedziły również bibliotekę, gdzie brały udział w ciekawych zajęciach i zabawach. Wysłuchały historii Pluszowego Misia, oglądały książki z jego udziałem, rozwiązywały zagadki i złożyły ślubowanie, które potwierdziły odbiciem swojego paluszka. Bardzo dziękujemy Paniom Dorocie Radożyckiej i Marcie Terrier.

Po powrocie do przedszkola były jeszcze zabawy z misiami i wspólne zdjęcie. To był bardzo ciekawy i miły dzień.

wychowawczynie grup przedszkolnych:
Magdalena Adamska,
Magdalena Nitka,
Bernardetta Ślusarz

Zadanie publiczne jest współfinansowane ze środków otrzymanych od Instytutu Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka w Warszawie.

Celem konkursu było upowszechnianie wiedzy na temat muzyki węgierskiej i informacji o Antalu Doráti, popularyzacja śpiewu i tańca, wymiana doświadczeń, rozwój i wsparcie zamiłowania do tańca i śpiewu, rozwijanie wrażliwości arty-

stycznej dzieci. Konkurs skierowany był do wszystkich dzieci w wieku przedszkolnym z terenu Gminy Bukowsko. W konkursie taneczno-wokalnym wzięły udział grupy przedszkolne z przygotowanym własnym układem tanecznym lub wokalnym, związanym z muzyką węgierską.

Prezentujemy zwycięzców konkursu:

1 miejsce: Grupa Niebieska z Przedszkola w Bukowsku pod

"Być zwyciężonym i nie ulec to ZWYCIĘSTWO, zwyciężyć i spocząć na laurach to klęska".

Józef Piłsudski

Dnia 10 listopada 2022 roku w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Pobiednie odbyła się uroczysta akademia z okazji Narodowego Święta Niepodległości na pamiątkę 104 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Po wprowadzeniu sztandaru szkoły i odśpiewaniu hymnu państwowego głos zabrała Pani dyrektor szkoły mgr Katarzyna Wojtuszevska-Cap, która przywitała wszystkich zebranych i przypomniała, z jakiej okazji jest ta uroczystość. Część artystyczna wprowadziła zgromadzonych w atmosferę tamtych lat: uczniowie recytowali wiersze i śpiewali pieśni patriotyczne, które pozwoliły zrozumieć rozterki i uczucia walczących o Niepodległość. Akademię zakończył krakowiak i polonez w wykonaniu klas ósmych.

To Święto sprawia, że w zabieganym życiu stajemy na chwilę i wspominamy naszych dziadków i pradziadków, walczących o wolność. Dzień ten dla wielu jest lekcją patriotyzmu i historii.

Warto pamiętać, że "Polska to taka kraina, która się w sercu zaczyna/.../".

Akademię z okazji Narodowego Święta Niepodległości przygotowali: Elżbieta Pyszko, Mariusz Prajzner, Lesław Pyrcak, Andrzej Zagórski.

Andrzej Zagórski

Koncert „Soli Deo Gloria” co znaczy „Tylko Bogu chwała” w Bukowsku

22 października odbył się koncert „Soli Deo Gloria” pod patronatem Wójta Gminy Bukowsko. W pięknym koncercie „Tylko Bogu chwała” wystąpiła przed publicznością licznie zgromadzoną w Domu Kultury w Bukowsku orkiestra i chór pod batutą Mieszka Szybki.

Wraz z Rymanowską Orkiestrą Dętą prowadzoną przez Mieszka Szybka i smyczkową przygotowaną przez Magdalenę Szybka, wystąpił również chór, w skład którego weszli uczniowie Szkoły Muzycznej I st. W Rymanowie, z którymi pracowała p. Agnieszka Tomaszek, schola kapucyńska z Krosna, członkowie chóru Koloryt z Rymanowa, uczniowie Społecznej Szkoły Muzycznej II st. w Krośnie, a także osoby niezrzeszone, które wyraziły chęć udziału w projekcie. Chór do koncertu przygotowała p. Iwona Tylka. Skład dopełnili soliści: raper Mirek „Kolah” Kolczyk, Magdalena Szybka, Aleksandra Raś, Iwona Tylka, Magdalena Rygiel, Dariusz Krzok, oraz Amelia Misiewicz. Solistów do koncertu przygotowała p. Monika Fabisz. W zespole

gościnnie zagraли Roman Goryczka-gitara basowa, Damian Kurasz-gitara elektryczna oraz Patryk Zakrzewski-instrumenty perkusyjne.

Ponad 120-osobowa grupa młodych ludzi oraz instrumentalistów i wokalistów przygotowała koncert, który był okazją do wspólnej modlitwy uwielbienia Boga śpiewem i muzyką. Muzyczne talenty, pieczołowicie pielęgnowane w młodych sercach, wybrzmiały swą pełnią, wydobywając się z głębi duszy każdego instrumentalisty oraz chórzysty. Jesteśmy przekonani, że wszystkie wykonywane utwory dostarczyły wielu niezapomnianych przeżyć oraz prawdziwej chrześcijańskiej radości.

Całość występu ubogacona została świadectwem Mirka „Kolah” Kolczyk, rapera z Przemyśla. To szczere wyznanie nawrócenia z drogi przestępstwa i używek poprzez żywe doznanie obecności Jezusa w jego życiu, z pewnością

umocniły wiarę w niejednym sercu.

Podziękowania za wspianą występ, który wypełnił nasze serca miłością i modlitwą oraz dał wiele radości i wzruszenia uczestnikom, a także za pracę i poświęcenie wszystkim członkom orkiestry i chóru złożył Wójt Gminy Bukowsko Marek Bańkowski.

Na koncert zaproszenie przyjęli: Grzegorz Nieradka reprezentujący Ministra Kultury i

Dziedzictwa Narodowego Piotra Glińskiego, Robert Pieszczoł dyrektor Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale oraz władze gminy Bukowsko, radni gminni i sołtysi.

Koncerty zostały zorganizowane dzięki dofinansowaniu ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

J. Olchawa

Obrzędy weselne sprzed 100 lat

Grupa teatralna „NaTAK” związana w trakcie warsztatów teatralnych prowadzonych przez Marię Kondrad od połowy października włożyła wiele pracy i wysiłku, abyśmy mogli odkryć ponownie tradycje weselne naszych przodków. Scenariusz opracowany przez reżyserkę oparty został na „Bukowskim Weselu sprzed 100 lat” wystawianym 30 lat temu przez Zespół Regionalny Bukowianie.

Premiera spektaklu Bukowskie Wesele miała miejsce w Domu Kultury w Bukowsku 11 grudnia 2022 roku.

Relacje fotograficzną i film można obejrzeć na stronie gminy Bukowsko. Ogromne zaangażowanie wszystkich aktorów pozwala wierzyć, że „Wesele bukowskie”

nie jest ostatnim ich wspólnym dziełem.

Międzypokoleniowej grupie aktorów towarzyszyła Kapela Ludowa Bukowianie, która była ogromnym wsparciem dla śpiewaków i tancerzy. W karczmie chodzonego rozpoczęli młodzi tancerze z Zespołu Szkół w Pobiednie.

Wykorzystując wiedzę i doświadczenie osób zaangażowanych w inscenizację obrzędu weselnego 30 lat temu oraz nagrania archiwalne, postanowiliśmy przywrócić pamięć naszej tradycji regionalnej, tak aby młode pokolenie poznało i doceniło jej wartość.

Mamy szczerą nadzieję, że przełożona na współczesny język,

wierna dawnym brzmieniom muzyka i obyczaje zainteresują dzisiejszych widzów i słuchaczy?

Siła, jaką niesie radość spotykania się osób w różnym wieku i o różnych charakterach, „przenosi góry”. Największym darem i osiągnięciem jest droga, którą bukowscy pasjonaci przemierzali podczas każdej wspólnej próby.

Warsztaty realizowane są w ramach projektu „Obrzędowe Love” Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Bukowskiej dofinansowanego z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z programu zarządzanego przez Departament Narodowych Instytucji Kultury „Kultura ludowa i tradycyjna” J. Olchawa

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Ziemniak króluje w kuchni Nadolan

Tradycyjnie we wrześniu Koło Gospodyń Wiejskich w Nadolanach we współpracy z sołectwem Nadolany zorganizowało jesienne Święto Ziemniaka. 24 września br. w Domu Ludowym i Strażaku w Nadolanach na zaproszonych gości czekały stoły zastawione potrawami z ziemniaka oraz ciekawy program artystyczny.

Panie z KGW organizując co roku wydarzenie, promując naszą tradycyjną lokalną kuchnię opartą na ziemniaku. Dzięki inwencji pań z KGW w Nadolanach doświadczaliśmy się po raz kolejny, jak różnorodne mogą być dania z nich przygotowane.

Panie z KGW Nadolany mają nie tylko doskonałe wyczucie kulinarne, ale ogromne poczucie humoru i duży dystans do siebie. Ich program kabaretowy rozbawił gości i wprowadził w doskonały nastrój. Impreza zakończyła się wspólną zabawą.

W święcie uczestniczyło liczne grono przedstawicieli zaprzyjaźnionych Kół Gospodyń Wiejskich z naszej gminy oraz z gmin sąsiednich. Zaproszenie na wydarzenie przyjęli również wójt Gminy Bukowsko Marek Bańkow-

ski i pracownicy Urzędu Gminy Bukowsko, Robert Pieszczoł dyrektor PODR w Boguchwale oraz Ewa Miciak, zastępcą kierownika Biura Powiatowego ARiMR z w Sanoku wraz z pracownikami.

Spotkania zrealizowane przez panie z KGW w Nadolanach, nie tylko kultywują bogate tradycje kulinarne naszego regionu, ale przede wszystkim integrują oraz budują wspólnotę. Tym bardziej, na uznanie zasługuje pomysł i zaangażowanie organizatorów, którzy włożyli wiele pracy w to, by Święto Ziemniaka w Nadolanach było udane.

Wydarzenie zostało dofinansowane z budżetu Gminy Bukowsko w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych.

J. Olchawa

Nagórzanki w II etapie „Bitwy Regionów”

Koła Gospodyń Wiejskich z Podkarpacia 4 grudnia w Podkarpackim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Boguchwale rywalizowały o wejście do finału ogólnopolskiego konkursu „Bitwa Regionów”, organizowany, aby podkreślić istotę lokalnej kultury i tradycji.

Naszą gminę reprezentowało Koło Gospodyń Wiejskich z Nagórzanki, które uzyskało I miejsce w etapie powiatowym konkursu podczas Dożynek Gminnych w Bukowsku w ramach Pikniku z „Produktem Polskim”.

KGW Nagórzanki jako jedno z siedemnastu podkarpackich Kół Gospodyń Wiejskich dostały się do drugiego etapu

i w Boguchwale dalej walczyły o awans. Panie ponownie przygotowały regionalną potrawę w oparciu o własną recepturę i rodzime produkty.

Dziękujemy paniom za promowanie naszego dziedzictwa kulinarnego oraz Gminy Bukowsko.

Organizatorem konkursu jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. **J. Olchawa**

Warsztaty i konkurs „Z książką w plenerze”

4 i 5 października odbyły się warsztaty fotograficzne dla uczniów kl. V-VIII Szkół Podstawowych z naszej gminy.

Podczas warsztatów prowadzonych przez Panią Anetę Wigłasz uczniowie dowiedzieli się jak robić lepsze zdjęcia, poszerzyli swoje umiejętności praktyczne oraz poznali technikę pisania światłem. Celem warsztatów i konkursu było podkreślenie pasji do czytania, miłości do książek, uwrażliwienie na piękno przyrody. Uczestników konkursu chcieliśmy zachęcić do odnalezienia skarbów, jakie dała nam

Matka Natura. Fotografie miały przedstawiać piękne, niepowtarzalne, ciekawe, najpiękniejsze miejsce kojarzące się z książką.

Podsumowanie i rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego „Z książką w plenerze” odbyło się 20 października 2022 r. w bibliotece w Nowotańcu. Zdję-

cia były bardzo ciekawe i nawiązywały do tematu konkursu. Komisja konkursowa oceniła prace i przyznała wyróżnienia, które otrzymały: **Magdalena Filipczak, Anastazja Maczużak, Katarzyna Koczerska, Dominika Michalak. W konkursie brały udział również: Zuzanna Karpel i Julia Silarska.**

Na zakończenie wszyscy otrzymali dyplomy i nagrody.

Konkurs fotograficzny realizowany w ramach programu zaangażowania społecznego Bukowsko Wind Energy Sp.z o.o. **Angelika Królicka**

Blogowa Książka w Gminie Bukowsko

W ramach projektu Blogowa Książka realizowanego przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bukowskiej w Bukowsku przy współpracy Gminnej Biblioteki Publicznej w Bukowsku Filia w Nowotańcu Filia w Pobiednie odbyło się trzy spotkania z autorami książek, podróżnikiem i blogerką.

Cykl spotkań zapoczątkował wieczór autorski w Zespole Szkół w Nowotańcu z z **Dobromirem Makowskim**, który podzielił się z odbiorcami przygodą swojego życia, którą zawarł w

książce pt.: „**Nic z Ciebie nie będzie! Jak często to słyszałeś?**”. Książka jest autobiografią człowieka, który znajduje wyjście, z wydawałoby się beznadziejnej sytuacji. Uczestnicy

spotkania nie kryli też wzruszenia historią opowiedzianą przez autora. Była to również szczególnie okazja do żywej, inspirującej rozmowy, a także zakupu książek i płyt wraz z dedykacją.

14 października 2022 odbyło się kolejne spotkanie autorskie w ramach projektu, tym razem gościliśmy w naszej gminie **Dawida Mikosia** -podróżnika oraz autora bloga o podróżach do miejsc nieoczywistych **Masa Perłowa**. Miłośników podróży i ciekawych opowieści, którzy przybyli na spotkanie w Zespole Szkół w Pobiednie, Dawid Mikoś zabrał w fascynującą wirtualną podróż do Syrii, Iraku oraz Afganistanu.

Natomiast w piątkowe popołudnie 18 listopada br. mieliśmy okazję spotkać się z pasjonatką książek oraz promotorką czytelnictwa, a także pisarką **Beata Skrzypczak**. Podczas spotkania autorka bloga „OpowiemCi” wprowadziła uczestników w tajniki pracy w social mediach i po-

dzieliła się swoją pasją czytelnictwem. Uczestnicy spotkania poznali nowości wydawnicze oraz różnorodność wydawanych obecnie książek. Był to bardzo inspirujący i owocny czas. Każdy uczestnik otrzymał na pamiątkę książkę.

Partnerami projektu byli Zespół Szkół w Nowotańcu, Zespół Szkół w Bukowsku, Zespół Szkół w Pobiednie, Gminna Biblioteka w Bukowsku, Fundacja Latarnia oraz Gmina Bukowsko.

Spotkania pozwoliły mieszkańcom naszej gminy nie tylko spotkać się z ciekawymi i inspirującymi osobami, ale również były okazją do integracji międzypokoleniowej, przy dobrej kawie i pysznych przekąskach serwowanych przez Kowalik-Catering.

J.Oichawa

**KULTURA
DOSTĘPNA**

Klub SENIOR +

Za nami kolejna edycja realizowanego zadania zleconego w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025 Edycja 2022.

Projekt został skierowany do 30 mieszkańców Gminy Bukowsko w wieku 60+. Przedmiotem realizowanego zadania było zapewnienie funkcjonowania utworzonego w 2019 roku Klubu Seniora w Tokarni.

Głównym celem projektu było zapewnienie wsparcia seniorom, osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60 lat i więcej poprzez umożliwienie im korzystania

z ofert na rzecz aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej.

W roku 2022 r. w ramach projektu zrealizowano następujące zajęcia: muzyczne (15 zajęć), zajęcia rękodzielnicze (13 zajęć), zajęcia krawieckie (10 zajęć), warsztaty ogrodnicze (5 zajęć), warsztaty wizażu i fryzjerstwa (2 warsztaty). W trosce o bezpieczeństwo Seniorów, w ramach

działań edukacyjnych gościliśmy Komendę Powiatową Policji z Sannoka oraz Ochotniczą Straż Pożarną z Bukowska. Ofertę Klubu urozmaicono również o szereg wydarzeń integracyjnych tj. organizacja Dnia Kobiet, ognisko, wycieczki, spotkanie andrzejkowe oraz uroczysty Międzygminny Dzień Seniora, odwiedziny i życzenia dzieci Zespołu Szkół w Bukowsku oraz Zespołu Szkół w Nowotańcu. Nie sposób nie podziękować Sołectwu Pobiedno oraz Dudyńce za zaproszenie na Święto Seniorów, które odbyło się w Domu Ludowym w Pobiednie.

Seniorzy uczestniczyli również w wielu wydarzeniach kulturalnych w Gminie Bukowsko, prezentu-

jąc swoje zdolności rękodzielnicze oraz artystyczne tj. udział m.in. w Dożynkach Gminnych, Kiermaszu Potraw i Ozdób Wielkanocnych, a także uroczystym otwarciu Centrum Usług Społecznych. Swoje zdolności Seniorzy zaprezentowali także podczas wyjazdu na Słowację do Holcikoviec, gdzie Klub Senior+ został zaproszony na spotkanie integracyjne pn. „Szacunek dla starszych”.

Składamy serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy owocnie zaangażowali się w działalność Klubu Senior + w Tokarni.

Monika Klimek

Centrum Usług Społecznych w Bukowsku

Ćwiczenia i zawody strażackie z udziałem gminnych jednostek OSP

fol. Kamil Radożycki

W sobotę 24 września br., gminne jednostki OSP wzięły udział w ćwiczeniach pożarniczych w Ośrodku Jeździeckim TARPAN w Wysoczanach. Celem zorganizowanych ćwiczeń było sprawdzenie koordynacji działań jednostek podczas pożaru dużego obiektu, a także ewakuacji i udzielenia pomocy osobom poszkodowanym w akcji.

Ćwiczenia przebiegły sprawnie i bezproblemowo, a strażacy poszczególnych jednostek zachowali pełen profesjonalizm. Po zakończonych ćwiczeniach praktycznych strażacy z Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej przeprowadzili dodatkowe szkolenia z zakresu ratownictwa technicznego oraz działań

związanych z zagrożeniami awarii instalacji fotowoltaicznych.

W imieniu wójta Gminy Bukowsko oraz **OSP KSGR w Bukowsku** – koordynatora ćwiczeń, dziękujemy strażakom z **KP PSP w Sanoku**, oraz strażakom jednostek **OSP Wolica, OSP Zboiska, OSP Pośredno, OSP KSRG Nadolany, OSP Na-**

górzany, OSP Nowotaniec, OSP Wola Sękowa, OSP Mokre za udział w ćwiczeniach, właścicielom Ośrodka Jeździeckiego Tarpan za udostępnienie miejsca, **Okręgowej Stacji Kontroli Pojazdów STANLEY w Nadolanach** oraz **Kamilowi Radożyckiemu** za relację fotograficzną.

W niedzielę 25 września natomiast na stadionie sportowym w Nowosielcach podczas Powiatowych Zawodów Sportowo-Pożarniczych, II miejsce w grupie A zajęła drużyna **KSRG OSP Nadolany**. Dziękujemy za rywalizację każdej drużynie i gratulujemy sukcesu druhom z Nadolan. **J.Olchawa**

24 października w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sanoku zastępca Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP st. bryg. Andrzej Marceń wręczył promesy sześciu Młodzieżowym Drużynom Pożarniczym z powiatu sanockiego, funkcjonujących przy Ochotniczych Strażach Pożarnych.

Miło nam poinformować, że wśród jednostek, które otrzymały dotację celową w wysokości 22 000 zł na zakup torów i ich elementów niezbędnych do prowadzenia zawodów sportowo-pożarniczych przez Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze znalazła się Ochotnicza Straż Pożarna z Nadolan.

Cała dotacja 132 tys. zł skierowana do powiatu sanockiego, została podzielona po równo na 6 jednostek. Wręczenie dotacji celowych było możliwe dzięki podjętej przez Radę Ministrów 5 września br. uchwale w sprawie przyznania MSWiA z ogólnej rezerwy budżetowej państwa środków finansowych w wysokości 25 mln zł. **J. Olchawa**

Promesa dla OSP Nadolany na zakup sprzętu dla Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej

fol. Powiat Sanocki

ZEGARY WCIĄŻ MÓWIĄ, ŻE CZAS UCIEKA...

Czas ucieka... czas płynie jak woda, mówią przysłowia, a jego bieg odmierzają zegary. Wydzwaniają kwadranse, godzin i tykają miarowo, „Czas ucieka – wieczność czeka”, mawiali nasi praojcowie i starali się ten czas wykorzystać jak najrzetelniej. Tą odwieczną prawdę także powtarzał w swoich wystąpieniach św. Jan Paweł II. Nikt nie poskromił czasu, nie zatrzymał wiecznie przesypującej się klepsydry nieuchronnego przemijania wszystkiego na Ziemi. Z wielką radością i nadzieją powitamy kolejny Nowy Rok naszego życia. Nie wiemy, co on nam przyniesie, jakie wydarzenia zapisze w swym kalendarzu. Zanim, być może, Bóg pozwoli poznać nam to wszystko, poświęćmy chwilę czasu, by poznać dzieje zegara, które w skrócie opracował Jan Uryga w Kalendarzu Rolników z 2004 roku.

Potrzeba mierzenia czasu jest niemal tak stara, jak nasza cywilizacja. Pierwsze miary- dzień i noc – ustanowiła sama Natura. Już pięć tysięcy lat temu starożytni Babilończycy i Egipcjanie kierowali swój wzrok ku słońcu, zauważając, że cień drzewa jest najkrótszy wtedy, gdy słońce znajdzie się w zenicie. Wbijali więc w ziemię obeliski lub drewniane pale i obserwowali cień, który one rzucały. W trzynastym stuleciu przed narodzeniem Chrystusa Egipcjanie znali już zegar słoneczny z pionową tarczą, który mierzył czas według kierunku cienia. Takie zegary były jednak przydatne tylko w dni słoneczne. W nocy posługiwano się natomiast zegarem gwiazdowym, a ten znany był jedynie astrologom. Z kolei Egipcjanie wynaleźli zegar wodny, działający w ten sposób, że woda z jednego naczynia wpływała przez wąski otwór do drugiego, a jej poziom ukazywał godzinę według ustalonej podziałki. Babilończycy pierwsi oznaczyli takie naczynie dwudziestoma czterema podziałkami, przy czym całkowity wypływ wody z górnego naczynia trwał całą dobę. Odkąd weszło w użycie szkło, zaczęto stosować zegary piaskowe, w których piasek przesypywał się w ciągu 24 godzin z banieczki górnej do dolnej. Zegary te, zwane klepsydrami, wynaleźli Grecy. Z takiego urządzenia korzystał z pewnością Archimedes. W nocy posługiwano się zegarami olejnymi lub świecąc, na której zaznaczone były godzinne podziałki spalania.

Jakie były początki zegara mechanicznego, nie sposób dziś ustalić. Jedni twierdzą, że wynalazł go w IX wieku Pacyfikus z Weroni, inni, że mnich benedyktyński Gerbert z Aurillac, późniejszy papież Sylwester II, który w 966 r. skonstruował zegar dla Magdeburga. Był to właśnie zegar wodny, wyposażony w mechanizmy powodujące gło-

śne wybijanie kolejnych godzin. Urządzenie takie sprawiało wiele kłopotów, bo zegar chodził głośno, nie dawał spać i takie czasomierze zaczęto umieszczać na wieżach miejskich, także na wieżach kościołów, by służyły ogółowi mieszkańców. Pierwszy zegar wieżowy z prawdziwego zdarzenia zbudowano w Mediolanie, na wieży kościoła św. Gotharda w 1335 roku. Od tej chwili historia zegarów jakby przyspieszyła swój bieg. Po kilkunastu latach Włoch Danti wykonał zegar pokazujący ruch Słońca, Księżycy i pięciu planet. Kilkanaście lat później w Strasburgu pojawił się zegar z kurantem, kalendarzem i ruchomymi figurami. W Polsce pierwszy mechaniczny zegar zbudowano na wieży kościoła katedralnego w Gnieźnie w 1400 r.

Gdyby nie ostatnia wojna, szczylibyśmy się w Gdańsku zegarem nie mniej wspaniałym niż strasburski. Wykonany został w 1470 roku przez gdańskiego mistrza Jana Dueringera i stanowił arcydzieło mechaniki i astronomii. Legenda głosi, że władze miasta kazały oślepić genialnego mistrza, aby już nigdzie więcej nie mógł wykonać podobnego arcydzieła. Trzynastometrowy zegar umieszczony był na wewnętrznej ścianie kościoła Mariackiego. Miał trzy kondygnacje. Na najniższej znajdowała się tarcza kalendarzowa. Wskazywała ona daty świąt ruchomych i aktualne układy znaków zodiaku na każdy dzień. Druga tarcza była astrolabium. Można było na niej odczytać bieg planet, ruch dzienny koła zodiakowego i fazy księżyca. Trzecia tarcza miała dwie galeryjki, na których ukazywały się ruchome figurki. Dwa razy na dobę wychodziło dwunastu Apostołów. Byli tam też Trzej Królowie, Adam i Ewa pod drzewem wiadomości dobrego i złego, na którym znajdował się wąż, a z węża zwisał dzwon. Gdy mijala pełna godzina, Adam bił młotem, któ-

ry uruchamiał dzwon. O podobnym zegarze, ale wcześniejszym, mówią zapisy w księgach miejskich Krakowa z 1390 r. Zegar ten został usunięty prawdopodobnie w roku 1688, gdy konstruowano tam zegar słoneczny. W Oliwie na Dolnym Śląsku do dziś „chodzi” XVIII-wieczny wieżowy zegar figuralny, zwany popularnie Oławską śmiercią. Niegdyś, gdy wybiła godzina, zaczynało się na wieży przedstawienie: król Dawid poruszał ustami i podnosił do góry berło. Na drugiej ścianie goniły się cztery koguty, obracał się powoli księżyc, a w narożniku wieży śmierć wywijala kosą. Figuralnym zegarem są też koziołki z poznańskiego ratusza, wykonane w 1550 roku. W Polsce podobnych zegarów było bardzo dużo. Każde prawie miasto po-

czytywało sobie za honor mieć na ratuszu jakiś oryginalny zegar. Zdarzało się, że zegary umieszczano na wieży kościoła lub dzwonicy. Wspaniałe były też zegary kurantowe, wygrywane różne melodie. Jeden z takich zegarów znajduje się dziś na wieży klasztoru na Jasnej Górze w Częstochowie. Melodie wygrywane są na 37 dzwonach. Stary zegar z kurantem przywitał pana Tadeusza, który powrócił do soplicowskiego dworu.

„... Nawet stary, stojący zegar kurantowy W drewnianej szafie poznał u wejścia alkowy I z dziecinną radością pociągnął za sznurek, By stary Dąbrowskiego usłyszeć mazurek”.

Około 1400 roku we Włoszech pojawiły się tykające dość łagodnie, pierwsze zegary w domach. Mogli sobie na nie pozwolić jedynie ludzie zamożni. W ich konstrukcji po raz pierwszy zastosowano skręconą sprężynę. Dopiero jednak urządzenie zwane ślimakiem pozwoliło na przewijanie sprężyny z większą dokładnością. Rok 1511 przyniósł przełom w konstrukcji zegarów. Powstał wówczas pierwszy skonstruowany w Norymberdze

zegarek kieszonkowy. W 1656 r. holenderski uczonec, Ch. Hageins, wykonał pierwszy zegar wahadłowy, choć niektórzy ten wynalazek przypisują synowi Galileusza, Vincenziovi. W XVI wieku zaczęto nosić, produkowane w Niemczech, zegarki na szyi, tzw. pektoraliki, obficie zdobione, inkrustowane drogimi kamieniami. W wieku XVIII pojawiły się tzw. pasyjki. Były to zegary mające często kształt krzyża. Nad głową Chrystusa umieszczano mechanizm mierzący czas, a u stóp postaci Maryi były różne symbole męki Pańskiej. Z czasów Ludwika XV pochodzą wsparte na konsoli zegary ściennie. Często otoczone bogatymi motywami, np.: owoców, kwiatów. Wiek XVIII to czas zegarów szafkowych i kominkowych, do stawiania na meblach w domu. Często zegar taki stanowił niezwykłą ozdobę pokoju czy gościnnego salonu.

Polscy rzemieślnicy byli także wielkimi mistrzami w budowie zegarów. Fachem tym trudnili się królowie i księżęta. Ks. Adam Kochański, bibliotekarz i nadworny matematyk króla Jana III Sobieskiego, opracował wiele projektów zastosowania wahadła do zegarów. On był też wynalazcą tzw. włosy do zegarka w miejsce używanych dotąd szczynek. Napisał też książkę o budowie zegarów, która w literaturze europejskiej uznawana jest za pierwszy podręcznik zegarmistrzostwa. Słynnym polskim zegarmistrzem był też franciszkanin z Niepokalanowa, o. Wawrzyniec Podwapiński, autor ciekawego podręcznika pt. „Zegarmistrzostwo”. Wielką sławę w historii zegarmistrzostwa zdobył sobie Antoni Patek, który razem z Franciszkiem Czapkiem, założył w 1839 r. w Genewie warsztat zegarmistrzowski. Ich zegarki odznaczały się solidnością wykonania, estetyką i przystępną ceną, co wkrótce zjednało im wielu nabywców. W wieku XIX i na początku XX zegarek zrobił zawrotną karierę, choć nadal jego kupno stanowiło duży wydatek. Dobry szwajcarski zegarek nobilitował posiadacza. Emigracja, zwłaszcza zza oceanu, powracając do kraju, przywoziła jako cenną rzecz, pamiątkę - dobry zegarek, który później był przekazywany z ojca na syna i stanowił niejako symbol ciągłości pokoleń i pewnej zamożności. Dziś postęp techniczny sprawił, że na rynku mamy wielki wybór najróżniejszych zegarów elektronicznych i tych ze wskazówkami, według upodobań i gustów. Stare, wysłużone zegary, coraz częściej trafiają do sal muzealnych i prywatnych kolekcjonerów, którzy doceniając ich piękno konserwują, odnawiają, podziwiają i wciąż szukają kolejnych eksponatów do swoich kolekcji.

Zegary wciąż mówią do nas o przemijaniu czasu. Pomyślmy o tym na początku roku, by każdy kolejny rok przeżyć godnie, według Bożych Przykazań, by u kresu czasu z zasobem dobrych uczynków stanąć kiedyś przed tronem Pana Czasów i Dziejów.

Halina Martowicz

Uryga J. Kalendarz Rolników 2004 r.
Zdjęcie: Archiwum MBL w Sanoku

Figura Niepokalanej Marii Panny w Woli Sękowej

Wyrażana przed wiekami i dziś miłość do Matki Bożej jest nieustannym świadectwem wiary i ufności narodu polskiego. Na łuku drogi w Woli Sękowej w przydomowym ogrodzie stoi figura Matki Niepokalanej z fundacji państwa Łucji i Józefa Szatkowskich. Jako votum wdzięczności za doznane łaski dla rodziny. Biała figura bez gwiazdzistej korony ma wysokość jednego metra na 0,80 cm cokole w kształcie beczki, przedstawia „Pokorną Służebnicę Pana” depczącą głowę węża. Figurę swojej córce przekazała p. Bronisława Huta z Paświsk. W 1939 r. wraz z mężem zakupili tę figurę z zamiarem wybudowania kapliczki na swojej posesji w Paświskach, niestety w ich zamiarach przeszkodził wybuch drugiej wojny światowej. Opuszczając w pośpiechu swoje gospodarstwo zakopali ją w ogrodzie po wcześniejszym zabezpieczeniu. Po wojnie odkopana i oczyszczona zajmowała honorowe miejsce w ich domu, dopiero przed jubileuszowym rokiem 2000 znalazła swoje pierwotne przeznaczenie u p. Szatkowskich. Nowo wybudowana figurę poświęcił proboszcz parafii Nowotaniec ks. Marian Martowicz, w miesiącu maryjnym, w obecności wiernych. Wyraził wielką radość z nowego obiektu, mając nadzieję, że miejsce miejsce to stanie się szczególnie, przy którym wierni będą przystawać w pośpiechu życia, znajdując czas na znak krzyża, chwilę modlitwy i zadumę. W chwili obecnej figura wkomponowała się doskonale w wolański krajobraz, stanowiąc jego prawdziwą ozdobę, szczególnie na wiosnę, gdy przyroda budzi się do życia, pięknie prezentując się w różnych kompozycjach kwiatów. Według informacji fundatorów w najbliższym czasie ma powstać zadaszenie nad figurą, żeby zapobiec niszczącym działaniom atmosferycznym.

Przebywając w tym miejscu na łonie natury, wśród szumu wiatru i śpiewu ptaków o każdej porze roku łatwiej jest otworzyć się przed Maryją „której serce otwarte jest każdemu”

opracował: Zdzisław Bednarczyk

SCHOWANA PRZED OKUPANTEM

(figura przybyła szlakiem II Czechosłowackiej Brygady Spadochronowej)

*Maryjo, z głową odkrytą,
bez czepka, chusty, welonu,
o włosach kryjących ramiona,
firmament, to Twoja korona!*

*Twa postać i Twoja historia - szczególna i wyjątkowa;
przed wrogiem w ziemi Cię skryto,
po wojnie Cię wydobyto!*

*Dzieliłaś losy narodu...
I z Pastwisk przez Odrzechowę -
po drugiej wojnie światowej -
przyszłaś do Woli Sękowej!*

*Chroń nasze dusze i ciała!
Czuwaj nad tymi wszystkimi,
którzy Ci się powierzają,
cześć Jezusowi oddają!*

Marian Czapla
Wola Sękowa, 6 grudnia, 2022

Wspomnienia

Janiny Wenc z domu Zabiega

WANDA

Druga wojna światowa na naszych terenach dobiegała końca, lecz jeszcze tu i ówdzie słychać było strzały karabinowe a nawet armatnie. Dobrze nas wystraszył gęsty ostrzał z „Kobitka” w naszą stronę. „Kobitek” to nazwa góry położonej za Bukowskiem w kierunku wschodnim przy „Parszywcu” (określenie miejscowych mieszkańców). Częste wystrzały do tego stopnia wystraszyły naszego Ojca, że w pośpiechu zaprzętnął konie do wozu wyposażonego w tzw. waszązek, rzucił trochę pościeli i na tę pościel posadził mnie jako osobę, a raczej osobkę najbardziej potrzebującą opieki w naszej rodzinie i wraz z Matką i moimi trzema starszymi siostrami wyruszył na Tokarnię, niedaleko położoną w kierunku południowym nie dużą łemkowską wioskę. Podczas jazdy przez las, leżąca na poduszkach, patrzyłam w górę i na tle nieba widziałam spadające gałęzie oderwane od pni drzew przez wybuchające pociski i ich odłamki. Niektóre gałęzie spadały bardzo blisko naszego stale jadącego szybko wozu. Wszyscy baliśmy się bardzo, żeby nie oberwać od pocisków ich odłamków lub spadających gałęzi. Ojciec poganiał konie do szybkiego biegu mimo, że droga wiodła pod górę. Krowy podążały za wozem także szybkim krokiem, pędzone przez moje starsze siostry: Wandę, Danusię i Romę. Dotarliśmy wreszcie bez szwanku do wioski Tokarnia

i nocleg dostaliśmy na plebanii. Pamiętam jak spałam przykryta jakimś starym kożuchem o nieprzyjemnym zapachu. Na drugi dzień po wypiciu na śniadanie wydojonego od krów mleka, pojechaliliśmy dalej w kierunku południowo - zachodnim to jest w kierunku budynków kopalni ropy naftowej, której teraz nikt nie eksploatował. Opodal w innych budynkach ukryli się inni ludzie, także uciekinierzy przed frontem i strzelaniną, było ich sporo. Najgorsza sprawa była z wyżywieniem. Ludzie nie mieli co jeść. Ci, którzy przed ucieczką złapali coś w ręce, jakiś chleb, lub nawet mąkę, mogli przygotować sobie jakieś jedzenie. Niektórzy ludzie ze wsi, tak jak my, mieli ze sobą bydło, więc mogli być zabezpieczeni przed głodem. Najciężej było ludziom z miasta, oni nie mieli za dużo jedzenia. Wsiowi ludzie dzielili się z miastowymi czym mogli. Doszło do tego, że Ojciec podjął decyzję, aby zarządnąć jałówkę,

która była do odchowania, ale głód dawał się we znaki. W ocynkowanym wiadrze gotowało się mięso z jałóWKi, rosół pachniał ziołami. Brak tylko ziemniaków do tego rosółu, więc my obie z Mamą poszłyśmy na odległe od lasu pole, aby odebrać trochę rosnących tam ziemniaków. Był to koniec sierpnia więc były pod krzakami nawet dość duże bulwy. Jednakże wycieczka nasza skończyła się szybko, wy-

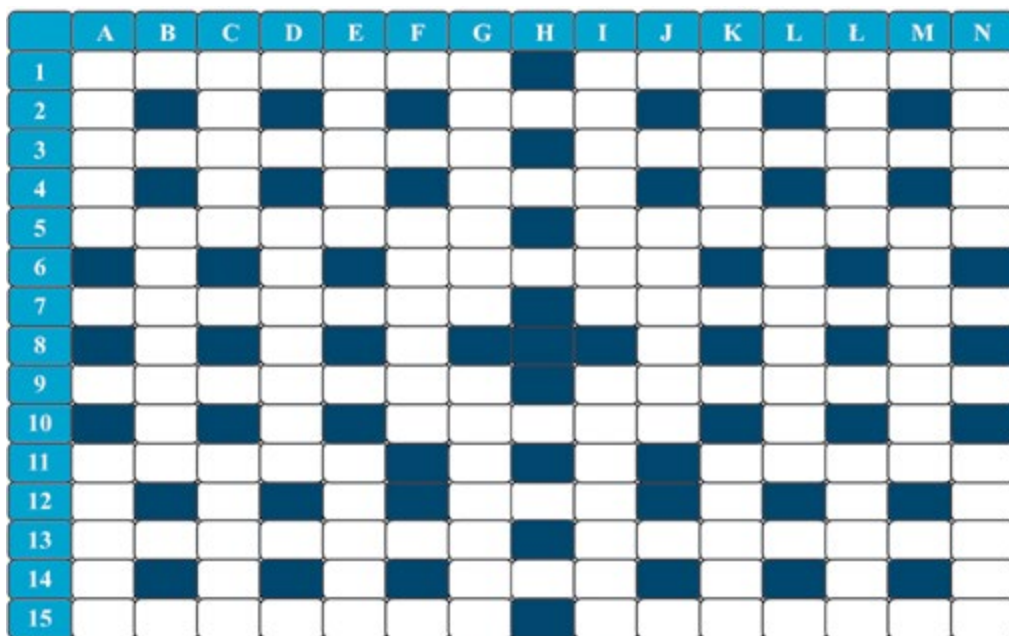
patrzył nas z nieba lotnik, który zaczął krążyć nad nami i skierował na nas ogień karabinowy. Uciekałyśmy zygzakami do lasu, dobiegłyśmy do potoku i zmęczone padłyśmy na ziemię. Powróciłyśmy wreszcie do naszego obozu, obrane ziemniaki zostały wrzucone do rosółu. Była nadzieja na jedzenie. Rodzice podzielili się jałóWKą z tymi którzy nie mieli żadnych zasobów. Od czasu do czasu przychodzili do nas różni ludzie. Czasem opowiadali o walkach w głębi lasów, a czasem sami chcieli się dowiedzieć co dzieje się na tym terenie gdzie my przebywaliśmy. Pewnego dnia przybył do nas młody człowiek, ubrany częściowo w mundur, a częściowo po cywilnemu z karabinem. Był zarośnięty i jakby niedożywiony. Usiadł w pewnej odległości od naszych pomieszczeń, pilnie się rozglądał, ale nic nie mówił. Ojciec myślał że to partyzant, ale miał wątpliwości, bo przybył z miastem na nogach porządne skórzane trzewiki

i spodnie od munduru niemieckiego. My między sobą rozmawialiśmy normalnie, tak, że przybył dowiedział się, że najstarsza moja siostra ma na imię Wanda, więc postanowił zwrócić się do niej z prośbą, aby ona przestrelała mu rękę. Był to niemiecki żołnierz uciekający z frontu. Ojciec nasz znał trochę język niemiecki i przetłumaczył córce czego od niej chce żołnierz. Wanda kategorycznie odmówiła, nawet wysłała gdzieś z pomieszczeń obozowych. Ja z ciekawością obserwowałam co robi ten człowiek. Wziął on karabin, wsadził do szuflady biurka i lufę broni skierował w stronę ściany na której przedtem rysował jakieś krzyżki, dwa albo trzy. Do spustu czyli tzw. cyngla był przywiązany drut telefoniczny. Kiedy zobaczyłam, że przykłada on rękę do ściany, kładąc nadgarstek w miejsce krzyżyków wystraszyłam się i uciekłam do Mamę. Za chwilę usłyszeliśmy strzał. Rodzice myśleli, że on się zastrzelił, ale on upadł i zaczął wołać po imieniu moją siostrę krzycząc „Wanda! Wanda!”. Ojciec zabezpieczył jego rękę, zatamował krwawienie i doprowadził rannego do przytomności. Pod wieczór dezertor najedzony i trochę umocniony odszedł od nas, kierując się w stronę wsi Wola Sękowa. O dalszych losach tego człowieka nigdy już nie usłyszeliśmy. W lesie na kopalni warunki bytowania były coraz cięższe. Ojciec postanowił, że musimy przemieszczać się w stronę wsi Wola Sękowa, a dalej Nagórzan, a może i dalej. Jak rodzice postanowili tak zrobili. Spakowali nasz „majątek” ułożyli go na wozie i wyruszyliśmy w drogę o świcie. Ojciec nasmarował osie kół aby nic nigdzie nie skrzypiało i nie stuknęło, konie szły

wolnym krokiem, krowy także, a my wszyscy prawie nie oddychaliśmy ze strachu. Na drodze wiodącej do Nagórzan byliśmy widoczni jak na dłoni. Kto chciałby do nas wymierzyć z armaty - z Kobitka, jak to niedawno było, nie zostałoby z nas nic. Bylibyśmy rozniesieni w proch. Mijaliśmy wybudowane bunkry ochronne, które były wybudowane w ten sposób, że wydrążone w ziemi piwnice przykryte były dużą ilością grubych kłóców drzew. Kłoc te stanowiły sufity schronów. Do tych schronów nie chcieliśmy się skryć, gdyż były one umieszczone blisko linii ostrzału. Tak cichutko i prawie bez oddechu przebyliśmy drogę aż do wsi Jędruszkowce - niedaleko Sanoka. Wieś ta była wolna od wojujących stron, więc tam usadowiliśmy się na jakiś czas. Po kilku dniach Ojciec pieszo wyruszył na rozpoznanie co się dzieje z naszym domem. Czekaliśmy na Niego i bardzo chcieliśmy wrócić do domu. **c.d.n**

KRZYŻÓWKA NR 72

POZIOMO

- 1A** przenośna ścianka służąca do zasłonięcia czegoś lub odgradzenia cz. pomieszczenia
1I obramowanie, obwódka, osłonka
2G Akademia Sztuk Pięknych w skrócie
3A dawna broń wojskowa i myśliwska lub kij używany w lekkoatletyce
3I otoczenia, krajobrazy, miejsca w najbliższym otoczeniu
4G nisko, zwarcie rosnąca, zieleniąca roślinność np. wschodzące zboże
5A mieszkanka Armenii

- 5I** mieszkanka Czech
6F pismne zawiadomienie o nadejściu przesyłki
7A przeglądanie bagażu w komorze celnej
7I osoba do której coś się kieruje, wysyła
9A trójporozumienie, sojusz pomiędzy Wielką Brytanią, Francją i Rosją
9I model budynku, pomnika, wykonany najczęściej w zmniejszonej skali
10F tytuł noweli Bolesława Prusa
11A syntetyczne włókna tworzone z polimeru (poliakrylonitrylu)

- 11K** zespół wartości moralnych, prawość, szlachetność, zacność
12G skrót oznaczający regionalną izbę obrachunkową
13A znany portugalski piłkarz
13I najtwardszy minerał, najcenniejszy kamień szlachetny
14G dawny proszek do prania
15A pracownik obsługujący pasażerów w samolocie lub na statku
15I podium, podwyższenie przeznaczone na występy artystyczne

PIONOWO

- A1** mowa niewiązana lub rzeczy i sprawy codzienne, zwykłe
A11 miejsce zamieszkania lub pobytu osoby
B5 człowiek zajmujący się ubojem zwierząt lub sprzedażą mięsa i wędlin
C1 umysł, zdolność myślenia, analizowania, pojmowania
C11 tnie, kroi, przecina
D5 określenia dodane do imienia osoby w celu podkreślenia jego charakterystycznej cechy
E1 ozdobne naczynie do kwiatów
E11 bawią się nią dziewczynki
F5 kabina, pomieszczenie mieszkalne na statku
G1 reperacja, remont
G9 automat zbudowany w kształcie ludzkiej postaci i udający człowieka
I1 rodzaj peleryny, długie wierzchnie okrycie bez rękawów, z kapturem
I9 uporządkowane dźwięki, można je nucić, grać
J5 zwierzynek niebieski
K1 miasto znane z festiwalu piosenki
K11 diabeł, szatan
L5 Wojciech ..., znany, nie żyjący już aktor teatralny i filmowy
Ł1 świeca nagrobkowa
Ł11 sceniczny dramat muzyczny, wykonywany przez śpiewaków, tancerzy i orkiestrę
M5 zespół muzyczny złożony z czterech osób
N1 na niej odbywają się widowiska cyrkowe
N11 model Opla

HENRYK PALUS

Kącik czytelnika – polecane przez Gminną Bibliotekę Publiczną

„Latające Anioły” to fascynująca i inspirująca historia odważnych kobiet w czasach drugiej wojny światowej. Jest rok 1941, Japonia atakuje amerykańską bazę marynarki wojennej na Hawajach, Pearl Harbor. Dwie przyjaciółki, Audrey i Lizzie, głęboko odczuły

atak Japończyków, ponieważ zginął w nim ktoś im bliski, kogo gorąco kochały. Młode kobiety po przejściu żałoby postanowiły zaangażować się w działania wojenne. Jako wyszkolone pielęgniarki zgłaszają się do wojskowych oddziałów lotniczej ewakuacji rannych i zostają wysłane do Anglii, gdzie wykonują niebezpieczne misje, sprowadzając żołnierzy z frontu. Nie licząc na żadne awanse, skromnie wynagradzane, dają z siebie wszystko w walce o wolność. Podczas brawurowych lotów służą równie dzielnie i niestrudzenie, jak ludzie, których ratują na froncie.

„Świat według pszczoł” to fascynująca książka norweskiej dziennikarki zainspirowanej spotkaniem z dwójgim mistrzów pszczelarstwa. Przedstawia niezwykłą historię pszczoł

oraz ich wpływu na środowisko i ludzkie życie. To inspirująca opowieść utkana z faktów, wywiadów, a także ciekawych anegdot. W ostatnich latach zwiększona uwaga poświęcona klimatowi i zrównoważonemu rozwojowi doprowadziła do ponownego zainteresowania zarówno pszczelarstwem, jak i miodem. Książka Hambro jest odpowiedzią na to zainteresowanie, skarbnicą wiedzy oraz literackim manifestem w obronie życia pszczoł.

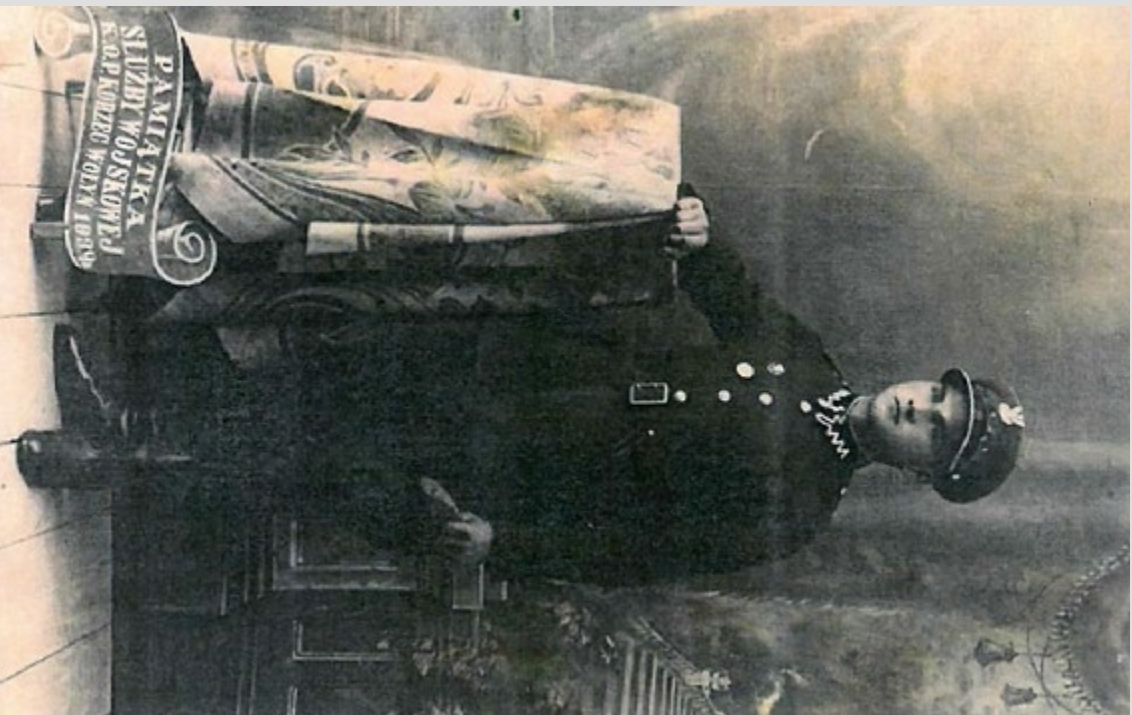
„Mali tułacze” to poruszająca opowieść o dzieciach wobec piekła wojny. W 1940 roku dla kilkudziesięciu tysięcy polskich dzieci rozpoczęła się podróż, która miała trwać osiem kolejnych lat i przez niemal wszystkie strefy

klimatyczne Ziemi i wszystkie znane człowiekowi kultury. Ze zmrozonej Syberii trafiły na stepy Azji. Stamtąd trafiły do Persji a potem była Afryka, Indie, Nowa Zelandia, Meksyk. Czasem w końcu również Polska, ale ona akurat niechętnie. Chorowały, umierały z głodu a inne dorastały. Tysiące polskich dzieci uciekło z Rosji z armią generała Władysława Andersa a jednak dziś opisują to jako najpiękniejsze lata życia. Ale i tak z jakiegoś powodu, nawet dobiegając dziewięćdziesiątki, na ich wspomnienie wciąż płaczą... **Zenon Rakoczy**

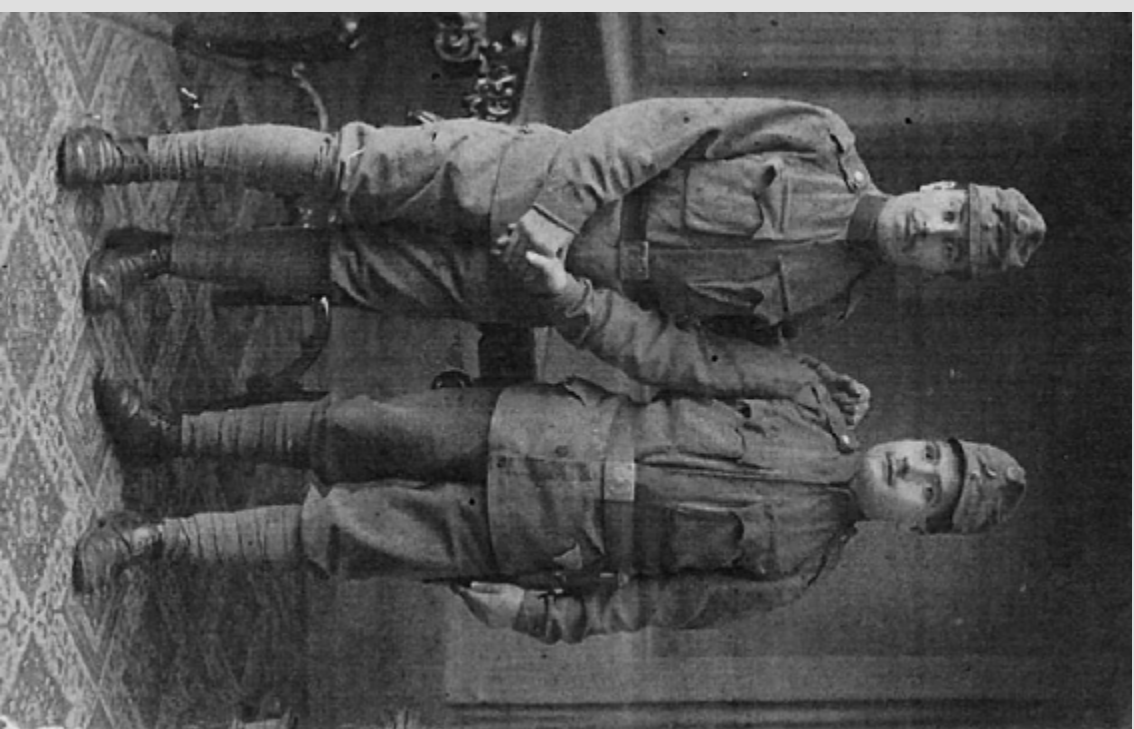

Peczówka z historii

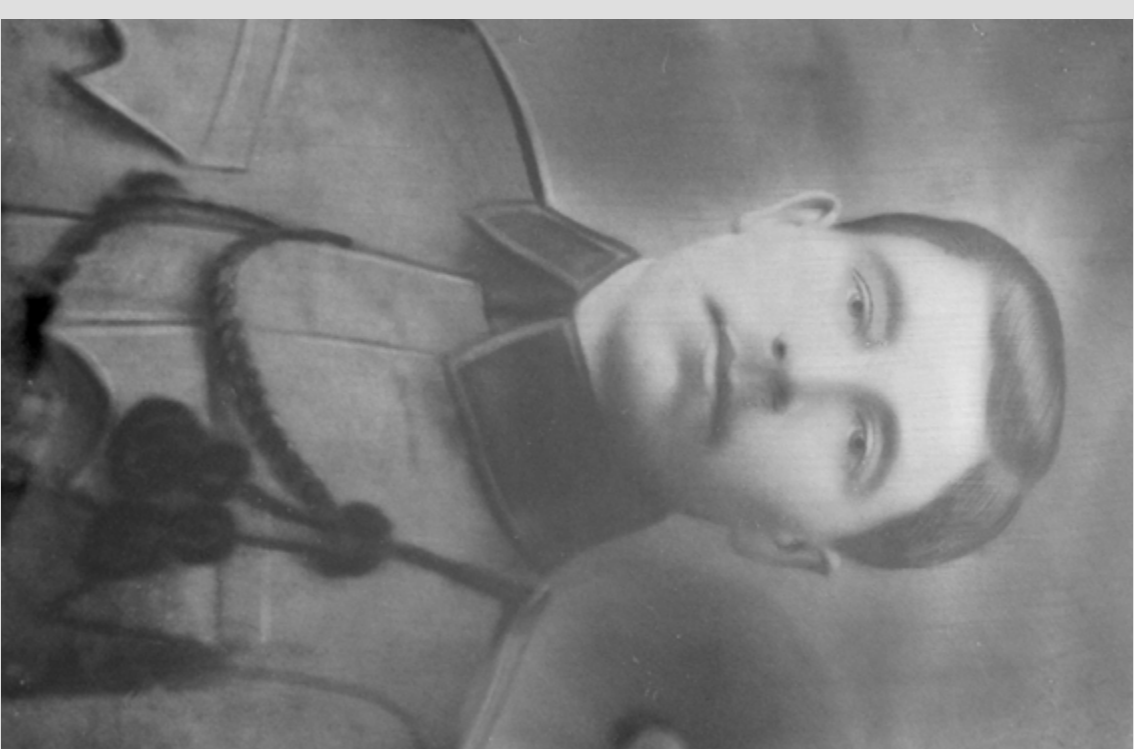
Żołnierze z terenu gminy Bukowsko biorący udział w I wojnie światowej

Wiktor Pawiński żołnierz KOP 1934 r.

Michał Pawiński (po lewej) 1914 r.

Ludwik Bednarczyk ur. 17. 08. 1893 r